

Tuuli Toivanen

ÄITINÄ UUESSA MAASSA JA UUESSA KULTTUURISSA

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma


Huhtikuu 2016




MAMK

University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

	Opinnäytetyön päivämäärä 19.4.2016
Tekijä(t) Toivanen Tuuli	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Sosiaalian koulutusohjelma Sosionomi (AMK)
Nimeke Äitinä uudessa maassa ja uudessa kulttuurissa	
Tiivistelmä Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Mikkelin maahanmuuttajaäitien kokemuksia äitiydestä Suomessa sekä tuoda heidän avun tarve näkyväksi. Työn tavoitteena oli selvittää, millaisia haasteita maahanmuuttajaäideillä on ollut sekä millaista apua ja tukea he ovat saaneet. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Mikkelin maahanmuuttotoimiston sekä Monikulttuurikeskus Mimosan kanssa. Tutkimuksessa saatua tietoa voidaan käyttää hyödyksi maahanmuuttajien kanssa tehtävässä työssä. Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehysessä käsitellään maahanmuuttajien kotoutumista, äitiyttä uudessa maassa sekä äitiyteen ja maahanmuuttoon liittyviä tukimuotoja. Tutkimus perustui määrälliseen tutkimukseen, jossa on myös laadullisen tutkimuksen piirteitä. Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella. Kyselylomake koostui strukturoidusta ja avoimista kysymyksistä. Tutkimusaineisto analysoitiin Webropol-ohjelman avulla. Vastauksia saatiin yhteensä 17. Maahanmuuttajat tarvitsevat kotoutumiseen paljon erityistä tukea. Kotoutuminen on pitkä prosessi, joka kestää monia vuosia. Tutkimuksen mukaan jopa yli kymmenen vuotta Suomessa asuneilla maahanmuuttajaäideillä oli haasteita suomen kielen kanssa ja erilaisen kulttuurin hyväksymisessä. Äitien haasteet liittyivät pääosin suomen kielen haasteellisuuteen, sosiaalisten verkostojen vähäisyyteen ja kulttuurieroihin. Äidit olivat saaneet apua äitiyden haasteisiin monilta eri tahoilta, mutta enemmänkin tukea haluttaisiin. Lasten hoitoon liittyvissä asioissa tarvittaisiin enemmän apua. Erilaisista palveluista ja työmahdollisuuksista oli saatu tarpeeksi ohjausta ja neuvontaa ja pääosin tiedettiin, mistä apua löytää.	
Asiasanat (avainsanat) maahanmuuttajaäiti, äitiys, kotoutuminen, tukimuodot	
Sivumäärä 41+7	Kieli Suomi
Huomautus (huomautukset liitteistä) Tutkimuslupa ja kyselylomake	
Ohjaavan opettajan nimi Kuru Tiina	Opinnäytetyön toimeksiantaja Mikkelin maahanmuuttotoimisto

DESCRIPTION

	Date of the bachelor's thesis 19.4.2016
Author(s) Toivanen Tuuli	Degree programme and option Degree Programme of Social Work Bachelor of Social Services
Name of the bachelor's thesis Motherhood in a new country and culture	
Abstract <p>The purpose of this study was to survey foreign mothers' experiences of motherhood in Finland as well as their need for support. The survey was conducted in Mikkeli municipality and the aim was to find out how foreign mothers coped with the reality of bearing and raising children in a new country and culture and the forms of support they had received. The study was conducted in cooperation with the Mikkeli immigration office and Multicultural center Mimosa. The findings will be beneficial in improving services for immigrants.</p> <p>The research framework includes a discussion on integration, motherhood in a new country and forms of social support available. A quantitative research method was applied to this study with a structured questionnaire, which comprised well-structured, easy to understand and open ended questions for data collection. The research material was analysed using the Webropol programme. The total number of responses in the survey was 17.</p> <p>The study showed that foreigners in general needed a lot of support in order to integrate in the new society, which evidently was a time consuming process. It was evident from the data collected that respondents who had lived as long as over ten years in Finland still had problems with language, culture and identity. The Finnish language, child care, social networks and cultural differences were the most challenging issues. Support services were available to the mothers from various sources but there was still need for more help especially in child care. Though these problems were raised, the respondents acknowledged to have received support by different social offices, information on work opportunities and information on where to seek and access social services.</p>	
Subject headings, (keywords) immigrant mother, motherhood, integration, forms of support	
Pages 41+7	Language Finnish
Remarks, notes on appendices Research permit and questionnaire	
Tutor Kuru Tiina	Bachelor's thesis assigned by Mikkeli immigration office

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	MAAHANMUUTTAJAT	2
3	KOTOUTUMINEN	3
3.1	Kotoutumisen taustaa.....	3
3.2	Kotoutumisprosessi.....	5
3.3	Mikkelin kotouttamisohjelma.....	7
4	ÄITIYS.....	8
4.1	Äitinä uudessa maassa	8
4.2	Äitiyden tuki	11
4.3	Palvelut	13
4.4	Sosiaaliset suhteet, työ ja vertaistuki	15
5	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	16
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
6.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset	19
6.2	Kohdejoukko ja aineiston keruu	19
6.3	Aineiston analysointi	20
7	TUTKIMUSTULOKSET	22
7.1	Taustatiedot.....	22
7.2	Äitiyden haasteet	23
7.3	Kahden kulttuurin yhdistäminen.....	25
7.4	Kieli ja palvelut.....	27
7.5	Sopeutuminen ja sosiaaliset suhteet.....	28
7.6	Millainen on hyvä äiti?	29
8	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	30
9	TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	32
10	POHDINTA	33
	LÄHTEET	37

LIITTEET

- 1 Tutkimuslupa
- 2 Kyselylomake

1 JOHDANTO

Maahanmuuttajia tulee tänä päivänä merkittävä määrä Suomeen. Vuodesta 1990 vuoteen 2014 maahanmuuttajien määrä nousi Suomessa 0,8 prosentista 5,9 prosenttiin (Tilastokeskus 2015.) Tänä päivänä Suomen maahanmuuttajista noin puolet on naisia. Eri-laisissa maahanmuuttoa koskevissa tutkimuksissa ei ole vielä keskitytty kovinkaan pal-joa sukupuolisidonnaisiin seikkoihin, vaikka miesten ja naisten muuttosyyt, kotoutu-misprosessi sekä elämän aloittaminen uudessa kulttuurissa poikkeavat toisistaan. (Mar-tikainen & Tiilikainen 2007, 15–16.) Tästä syystä on tärkeää keskittää tutkimusta nai-siin ja äiteihin.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia kokemuksia ja haasteita Mikke-lissä asuvat maahanmuuttajaäidit ovat Suomessa ollessaan kokeneet, sekä millaista tu-kea he ovat saaneet pärjätäkseen arjessa. Mikkelin asukasmäärästä (49 000) noin 2 pro-senttia on maahanmuuttajia ja heitä on tullut noin 50 eri maasta. Maahanmuuttajien määrä kaupungissa kasvaa jatkuvasti. (Pointti 2011.) Opinnäytetyössä maahanmuutta-jalla tarkoitettiin maahanmuuttajaäitejä riippumatta maahanmuuton syistä.

Opinnäytetyössä käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, jossa oli myös laadul-lisen tutkimuksen piirteitä. Aineiston keruu tapahtui kyselylomakkeella. Kyselylomake koostui avoimista ja suljetuista kysymyksistä. Opinnäytetyön työelämäkumppaneina toimivat Mikkelin kaupungin maahanmuuttotoimisto sekä Monikulttuurikeskus Mi-mosa. Tutkimukseen osallistuvat äidit olivat työelämäkumppanien asiakaskuntaan kuu-luvia äitejä.

Tutkimuksen lähtökohtina olivat oma kiinnostus maahanmuuttajatyöstä sekä suoritta-mani harjoittelu Mikkelin maahanmuuttotoimistossa. Harjoittelun aikana tein kotikäyn-tejä perheiden luona, joissa vietin aikaa pääosin äitien kanssa. Harjoittelussa nousi esille ennen kaikkea maahanmuuttajaäitien arki ja heidän hyvinvointinsa. Opinnäytetyötä ide-oidessa itselleni selkeni, että haluan tehdä työni juuri näistä maahanmuuttajaäideistä, joiden arkea olen jo päässyt seuraamaan aikaisemmin.

2 MAAHANMUUTTAJAT

Suomalaiset mieltävät maahanmuuttajan usein tummaihoiseksi pakolaiseksi tai turvapaikanhakijaksi, joka on tullut Suomeen heikoista oloista Afrikasta tai Lähi-idästä. Kuitenkin todellisuudessa Suomeen muuttaneista ulkomaan kansalaisista vain 10–15 prosenttia on saapunut maahan humanitäärisin perustein. Suurin osa Suomen ulkomaan kansalaisista on muuttanut Suomeen Euroopan maista. Suomessa maahanmuuttajia on vain noin neljä prosenttia koko Suomen väestöstä. *Maahanmuuttaja*-käsite antaa monelle negatiivisen kuvan vaikka se onkin vakiintunut osaksi arkikieltämme. Maahanmuuttaja käsitteenä on myös melko epätarkka, sillä jos ihminen on muuttanut monia vuosia sitten Suomeen ja on Suomen kansalainen, ei hän välttämättä edes itse pidä itseään enää maahanmuuttajana. Monet maahanmuuttajat eivät pidä siitä, että ovat ikuisesti maahanmuuttajia Suomessa. (Säävälä 2011, 7–9.)

Maahanmuuttaja-käsite on yleisimmin käytetty käsite, kun puhutaan ulkomaalaistaustaisista ihmisistä (Martikainen & Tiilikainen 2007, 18). Kotoutumisen edistämisen lain 1. luvun 3.§:n mukaan maahanmuuttaja on henkilö, jolle on myönnetty lupa oleskella maassa muuten kuin matkailua tai lyhytaikaista oleskelua varten (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010).

Kiintiöpakolaisella tarkoitetaan henkilöä, jolle UNHCR eli YK:n pakolaisasiain päävaltuutettu on myöntänyt pakolaisen aseman. Kiintiöpakolaisia ottaa vastaan tänä päivänä 25 maata. Suomessa eduskunta päättää vuosittain, kuinka monta kiintiöpakolaista Suomi vastaanottaa. Kiintiöpakolaisia on otettu Suomeen 2000-luvulla vuosittain 750 henkilöä, mutta eduskunnalla on mahdollisuus päättää lisäksi kiintiöstä. Esimerkiksi Syyrian vaikean tilanteen vuoksi kiintiötä nostettiin 300 henkilöllä vuosina 2014 ja 2015. Kiintiöpakolaiset sijoitetaan eri kuntiin yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY -keskuksen) kanssa. (Maahanmuuttovirasto 2015.)

Turvapaikanhakijalla tarkoitetaan henkilöä, joka hakee toisesta maasta turvaa ja oleskeluoikeutta. Jos turvapaikanhakijalle myönnetään turvapaikka, hän saa pakolaisase- man. (Maahanmuuttovirasto 2015.) Käsitteet pakolainen ja turvapaikanhakija osoittavat ihmisen maahantuloosyn sekä laillisen aseman, mikä vaikuttaa henkilöiden oikeuksiin ja mahdollisuuksiin (Martikainen & Tiilikainen 2007, 18).

Maahanmuuttajista jokainen on taustaltaan hyvin erilainen. Jokainen heistä on omanlaisensa yksilö, kun katsotaan maahantulosityyn lisäksi esimerkiksi ikää, koulutusta, sukupuolta, persoonaa sekä kansallista että kulttuurista taustaa. Tästä huolimatta kaikki maahan muuttaneet kategorisoidaan usein yhdeksi, yksilöttömäksi. (Huttunen 2004, 138.) Tähän tutkimukseen osallistuvat eroavat toisistaan hyvin paljon, mutta silti heitä kaikkia kutsutaan maahanmuuttajiksi. Samaa heissä on kuitenkin se, että jokainen on äiti.

3 KOTOUTUMINEN

3.1 Kotoutumisen taustaa

Kotoutuminen, eli integraatio, on prosessi, jossa maahanmuuttaja tulee osalliseksi uuteen ympäristöön ja yhteiskuntaan sosiaalisesti, taloudellisesti sekä poliittisesti. Kotoutumisessa tärkeää on uusien asioiden oppimisen ja hyväksymisen lisäksi oman kulttuurin ja kielen säilyttäminen. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 19.) Kotoutumista edistää se, että viranomaiset, poliittiset päättäjät sekä valtaväestö antavat maahanmuuttajille mahdollisuuden olla tasa-arvoisia toimijoita yhteiskunnassa (Alitolppa-Niitamo ym. 2013, 7).

Maahanmuuttajien hyvään kotoutumiseen vaikuttaa suurelta osin se, kuinka löytää tasapaino kahden erilaisen kulttuurin välillä. Tasapainon löytäminen voi viedä monia vuosia. (Schubert 2013, 64.) Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan omia toimia sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan, kun taas kotouttamisella tarkoitetaan viranomaisista lähtevää työtä valtiossa ja kunnissa. Kotouttamisen tavoitteena on saada maahanmuuttaja tuntemaan oikeutensa ja velvollisuutensa sekä tuntemaan olonsa tervetulleeksi suomalaiseen yhteiskuntaan. (Sisäministeriö 2016.)

Uusi laki kotoutumisen edistämisestä astui voimaan 1.9.2011. Sen tarkoituksena on mahdollistaa kaikkien maahanmuuttajien yhdenvertaiset kotouttamistoimenpiteet ja kotouttamispalvelut. Niiden tarkoituksena on helpottaa maahanmuuttajien aktiivista kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Laki määrittää että maahanmuuttajien ja kantaväestön kontakteja tulee edistää, sillä kotoutumisen tärkeä edellytys on vuorovaikutus

ja yhdessä toimiminen. Parhaana kotoutumisen mallina lain mukaan nähdään integraatio, jolloin maahanmuuttaja osallistuu uuteen yhteiskuntaan, mutta pystyy samalla säilyttämään omaa kieli- ja kulttuuriperinnettään. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010.)

Integraation lisäksi muita malleja ovat assimilaatio, separaatio ja marginalisaatio (Schubert 2013, 65). Assimilaatio, eli sulautuminen, tarkoittaa maahanmuuttajan oman kulttuuri-identiteetin kadottamista. Tällöin tavoitteena on sulautua muuhun väestöön, eikä omalla kulttuurisella taustalla ole enää merkitystä. Separatio, eli eristäytyminen, on vastakohta sulautumiselle. Eristäytymisessä henkilö pitää omasta kulttuuri-identiteetistään kiinni, eikä luo kontakteja valtaväestön kanssa. Marginalisaatiossa, eli syrjäytymisen strategiassa, henkilö ei ole halukas säilyttämään omaa kulttuuri-identiteettiään, eikä koe myöskään pystyvänsä liittymään valtaväestön elämäntyyliin. Syrjäytymisessä oleellista on identiteetin katoaminen, jolloin henkilö kokee usein psyykkistä pahoinvointia. Kotoutumisen aikana maahanmuuttaja ei välttämättä käytä yhtä ainoaa strategiaa, vaan toimintatapa ja ajatukset voivat vaihdella suurestikin. Maahanmuuton jälkeen elämä voi usein näyttää melko positiiviselta, mutta alkuvaiheen jälkeen maahanmuuttaja voi alkaa tuntea stressiä ja vieraantumisen tunteita. (Martikainen & Tiilikainen 2008, 19; Schubert 2013, 65–66.)

Kotoutumisen edistämisen lain 3. luvun 32.§:n mukaan jokaisen kunnan tulee laatia kotouttamisohjelma edistämään kotoutumista sekä kehittämään moniammatillista yhteistyötä. Kotouttamisohjelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan neljän vuoden välein. Laki määrittää edistäviä toimenpiteitä, joihin maahanmuuttajalla tulee olla oikeus. Maahanmuuttajalle tulee antaa muun muassa tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, ohjausta ja neuvontaa eri toimenpiteistä, palveluista ja työelämästä, sekä järjestää alkukartoitus ja tehdä kotoutumissuunnitelma. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010.)

Kotoutumista voidaan katsoa muun muassa yksilön, perheen, yhteisön tai yhteiskunnan tasolla. Prosessiin vaikuttavat monenlaiset tekijät, kuten esimerkiksi sukupuoli. Maahanmuuttajanaiset on todettu olevan riskialttiimmassa tilassa kuin miehet, mikä tarkoittaa sitä, että kotouttamistoimenpiteiden tulee aina olla yksilöllisiä. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 24.)

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategisen ohjelman mukaan tulevaisuudessa kotoutumiseen panostetaan entistä enemmän. Sitä parannetaan muun muassa lisäämällä kielen opetusta, parantamalla tukihenkilötoimintaa sekä pitämällä huolta siitä, että lapset pääsevät osallistumaan varhaiskasvatukseen. Hallitusohjelma määrää myös yhteiskunnalliset toimijat lisäämään kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien välisiä kontakteja. Myös nuorten maahanmuuttajien syrjäytymisriski tulisi tunnistaa sekä kouluttamattomiin ja kotona oleviin naisiin tulisi kiinnittää erityisesti huomioita. (Valtioneuvosto 2015.)

3.2 Kotoutumisprosessi

Uuteen maahan asettuminen on pitkä ja yksilöllinen prosessi. Maahanmuuttajien välillä on suuria eroja siinä, kuinka uuden alun haasteet saadaan hallintaan. Yksilölliset erot mukaan lukien sosioekonomiset ja psykososiaaliset tekijät vaikuttavat kunkin maahanmuuttajan kotoutumiseen. Jokainen maahanmuuttaja kokee yksilöllisesti uuteen kulttuuriin sopeutumisen, kielen oppimisen sekä työelämään liittymisen. (Schubert 2013, 64; Martikainen & Tiilikainen 2007, 19.) Viranomaisten määrittämä kotoutumisaika on tapauksesta riippuen kolmesta viiteen vuoteen (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015).

Työ- ja elinkeinotoimisto tarjoaa tärkeitä palveluja kotoutumisen tueksi. Kotoutuminen alkaa usein TE-toimiston tai kunnan tekemällä alkukartoituksella, jonka jälkeen edetään tarvittaessa kotoutumissuunnitelman tekoon ja kotoutumiskoulutuksen järjestämiseen. Myös muut palvelut, kuten työvoima- ja yrityspalvelut, ovat maahanmuuttajien käytettävissä. Työvoima- ja yrityspalveluja voivat olla esimerkiksi työvälitys, tieto- ja neuvontapalvelut, ammatinvalintaohjaus, työvoimakoulutus sekä yritystoimintaan liittyvät palvelut. Maahanmuuttajilla on mahdollisuus päästä mukaan työelämään TE-toimiston järjestämän työkokeilun tai erilaisten valmennusten avulla. (Kotouttaminen 2016.)

Alkukartoituksessa arvioidaan maahanmuuttajan kotoutumisen edistämiseen liittyvät palvelutarpeet ja annetaan tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta. Vanhemmille annetaan tietoa erilaisista perheille tarkoitetuista palveluista ja lainsäädännöistä ja käytännöistä. Alkukartoitus tehdään maahanmuuttajalle, joka on rekisteröitynyt työnhakijaksi TE-toimistossa tai joka saa toimeentulotukea tai henkilö on itse pyytänyt alkukartoitusta. Jos maahanmuuttaja tarvitsee tukea kotoutumiseen, tehdään hänelle kotoutumissuunnitelma. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015; Infopankki 2015.)

Kotoutumissuunnitelma tehdään pääosin työttömille työnhakijoille, toimeentulon saajille sekä alle 18-vuotiaille, joilla ei ole huoltajaa Suomessa. Suunnitelman kesto on yksilöllinen tarpeesta riippuen, mutta yleisesti voimassa kolme vuotta. Kun kotoutumissuunnitelma on tehty, on mahdollista saada kotoutumiskoulutusta. Koulutusta järjestävät kunnat, TE-toimistot sekä useat oppilaitokset. Maahanmuuttajille järjestetään kotoutumiskoulutuksena suomen kielen opetusta ja tarvittaessa myös luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Kotoutumiskoulutus voi sisältää ammatillisen osaamisen kartoitusta ja tulevaisuuden suunnittelua. Kotoutumiskoulutus on järjestetty yleensä aikuiskoulutuksena. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015; Infopankki 2015.)

Maahanmuuttajien kielen oppiminen on oleellinen osa kotoutumista. Oppiminen tapahtuu yksilöllisesti ja siihen vaikuttavat useat tekijät. Kielen oppimiseen vaikuttavat muun muassa luku- ja kirjoitustaito, peruskoulutus, aikaisempien vieraiden kielten opiskelu, fyysinen ja psyykinen terveys sekä muu elämäntilanne. Erityisesti maahanmuuttajan motivaatio ja aktiivisuus vaikuttavat positiivisesti kielen oppimiseen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015.)

Kotoutumisprosessiin vaikuttavat maahanmuuttajasta itsestään johtuvat asiat sekä yhteiskunnalliset tekijät. Itsestä lähtevä tahto kotoutua on hyvin olennaista. Kantaväestöön tutustuminen ja liittyminen, sekä yhteiskunnan eri toimintaan osallistuminen ovat tärkeitä asioita. Valtaväestön torjuvat asenteet sekä rasismi vaikuttavat kotoutumiseen negatiivisesti. Kaikissa palveluissa tulisi ottaa huomioon maahanmuuttajien tarpeiden moninaisuus ja pyrittävä vastaamaan kyseisiin tarpeisiin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015.)

Kotoutumisen edistämisen lain 3. luvun 30.§:n mukaan kunta on vastuussa kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta. Lain mukaan jokaisen kunnan tulee huolehtia siitä, että palvelut ovat sopivia maahanmuuttajille. Kunnan palvelut tulee olla järjestetty siten, että ne vastaavat kunnan tarpeita. Kunnalla on myös vastuu huolehtia henkilökunnan osaamisesta kotouttamiseen liittyvässä työssä. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010.)

3.3 Mikkelin kotouttamisohjelma

Mikkeliin on laadittu vuonna 2016 uusi kotouttamisohjelma, mutta opinnäytetyötä tehdessä se ei ollut vielä tullut julkiseksi. Tässä luvussa käsitellään Mikkelin kaupungin kotouttamisohjelmaa (Sosiaali- ja terveyslautakunta 2009), joka astui voimaan 1.1.2009. Kyseinen ohjelma pohjautuu kotouttamislakiin.

Kotouttamisohjelma kiinnittää huomioita erityisesti maahanmuuttajiin yksilöinä. Mikkelin kotouttamistyö koskee jokaista Mikkelin alueella asuvaa maahanmuuttajaa. Maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi on mukana paljon eri toimijoita ja yhteistyötahoja. Työtä kotouttamisen eteen tekevät muun muassa työ- ja elinkeinotoimisto, kansaneläkelaitos, aikuiskoulutusorganisaatiot, seurakunnat sekä kolmannen sektorin toimijat. (Sosiaali- ja terveyslautakunta 2009, 1.)

Mikkelin kaupungin kotouttamisohjelman tavoitteina on antaa perustietoa yhteiskunnan toiminnasta ja kulttuurista sekä taata mahdollisimman hyvä kielitaidon osaaminen muun massa kielikurssien, harjoittelujen ja työkokeilujen avulla. Hyvän kielitaidon ansiosta maahanmuuttajalla on parempi mahdollisuus päästä kouluun ja töihin. Kielikursseja tulisi kehittää siten, että ne tähtäisivät enemmän työelämään. Suomen kielen oppiminen yhdistettynä työharjoitteluun, nähdään parhaana tapana saada maahanmuuttaja osaksi yhteiskuntaa. (Sosiaali- ja terveyslautakunta 2009, 8.)

Tavoitteeksi kotouttamisohjelma on asettanut myös työllistymisen edistämisen, sillä se on kotoutumisessa erityisen tärkeää. Työllistymiseen liittyy paljon kotoutumiseen liittyviä tekijöitä, kuten talous, sosiaalisen suhteet sekä itsetunto. Maahanmuuttajien työllistymiseen tarvitaan paljon tukea kulttuuristen erojen takia. Yhden perheenjäsenen työllistyminen mahdollistaa koko perheen kotoutumisen edistämisen. (Sosiaali- ja terveyslautakunta 2009, 8–9.)

Mikkelin kaupungin kotouttamisen tavoitteena on myös yhdenvertaisuuden edistäminen. Maahanmuuttajan tulisi osallistua tasavertaisena ihmisenä yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen sekä sosiaaliseen elämään. On tärkeää ottaa maahanmuuttajat mukaan suunnitteluun yhteiskunnan toiminnasta ja palveluista. Erityisen tärkeää on ottaa maahanmuuttajat mukaan suunnittelemaan ja kehittämään maahanmuuttajille suunnattuja palveluja. (Sosiaali- ja terveyslautakunta 2009, 9.)

Mikkelissä pyritään myös peruspalvelujen, kuten asumisen, sosiaali- ja terveystalvelujen, peruskoulutuksen, sivistystoimen palvelujen sekä vapaa-ajan palvelujen turvaamiseen. Mikkelin kaupunki pyrkii myös maahanmuuttajien aktiivisuuden edistämiseen muun muassa seurakuntien ja järjestöjen avulla sekä takaamaan tulkkipalvelut, sillä maahanmuuttajalla tulee olla oikeus tulla ymmärretyksi viranomaisten kanssa asioi-
dessa. Kotouttamisohjelma edellyttää kunnassa tapahtuvaa edistystä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ajatellen. Maahanmuuttajilta odotetaan myös omaa aktiivisuutta tietojen ja taitojen hankkimisessa. Kotouttamisohjelma korostaa sitä, että kotouttamislain velvoittamien asioiden lisäksi tarvitaan myös paljon muuta tukea edistämään kotoutumista. Esimerkiksi lain ulkopuolelle jäävät työn perässä tulleet maahanmuuttajat tarvitsevat yhtäläillä tukea kotoutumiseen. (Sosiaali- ja terveystalvutakunta 2009, 9–11.)

4 ÄITIYS

Äiti on vahva ja monimerkityksellinen käsite. Puhuttaessa äitiydestä, tulee mieleen monenlaisia tunteita, mielikuvia, kokemuksia ja ajatuksia. Äitiys nähdään usein onnistumisen ja erehtymisen aaltona. (Antila ym. 2002, 3.) Lapsen kasvaminen tapahtuu vuorovaikutuksessa läheisten aikuisten kanssa. Näihin aikuisiin lukeutuvat ennen kaikkea oma äiti ja isä. Lapsen kasvuprosessiin kuuluvat tiiviisti aito tunneside sekä kiintymyssuhde. Äitinä oleminen tarvitsee tukea, kuten puolison, toisten äitien sekä muiden läheisten ihmisten aitoa läsnäoloa. Kuuskoski (2002, 2–3) muistuttaa, että äiti ei ole koskaan täysin valmis. Lapsen kehitysvaiheet ja mahdolliset uudet lapset kuljettavat äitiyttä eteenpäin. Äidin jaksamisessa erityisen tärkeää on, että lähellä on ihmisiä jotka välittävät.

4.1 Äitinä uudessa maassa

Äitiys muokkautuu kulttuurin mukaan, jossa suurena vaikuttajana ovat uskonto ja erilaiset myytit. Nämä uskomukset ja myytit rakentavat käsitteelle pohjaa ja samalla myös erottavat kulttuureita toisistaan. (Katvala 2001, 28–29.) Bergin mukaan (2004, 58) länsimaisissa kulttuureissa myytit ja uskomukset pohjautuvat kristinuskoon, joka johdattelee oikeaan tai väärään äitiyteen. Kulttuurien väliset erot hyvän äitiyden käsitteestä ovat suuria (Katvala 2001, 22). Äitiyttä tulisi käsitellä moniulotteisena käsitteenä ja samalla

tulisi ottaa huomioon se, että äitien kokemukset äitiydestä vaihtelevat merkittävästi kasvatessaan lapsia eri kulttuureissa ja erilaisissa olosuhteissa. Äidit ovat yksilöitä, joilla on yksilöllisiä kokemuksia. (Liamputtong 2001, 199.)

Isosäven ja Kuittisen mukaan (2013, 78–86) uskomusten lisäksi äitiyteen vaikuttavat myös politiikka sekä yhteiskunnan rakenne. Myös vanhemman persoonallisuus, elämäntilanne ja aikaisemmat kokemukset liittyvät siihen, kuinka vanhemmuus ja äitiys koetaan ja kuinka sitä toteutetaan käytännössä. Uudessa maassa vanhempi saattaa joutua päättämään siitä, mitä haluaa lapsensa oppivan sekä kuinka antaa ja opettaa lapselle myös omaa kulttuuriaan. Monet vanhemmat tulevat Suomeen yhteisöllisistä kulttuureista, joissa lähisuvulla ja muulla yhteisöllä on suuri merkitys muun muassa lasten kasvatuksessa. Suomessa äidillä ei välttämättä ole samanlaista verkostoa ympärillään, jolloin hän voi kokea jäävänsä yksin. Sosiaalisten verkostojen puuttuminen, eristäytyminen ja yksinäisyys voivat altistaa äitiä masennukselle. Erilaisten palveluiden työntekijöiden tulisi arvioida maahanmuuttajien sosiaalista verkostoa ja sitä, ovatko äidit yksinäisiä. Liamputtongin mukaan (2006, 31) lapset ja äitiys tuovat rikkautta ja onnellisuutta elämään, mutta samaan aikaan se tuo negatiivisia vaikutuksia muun muassa psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen.

Maahanmuutto ja äitiys yhdistettynä voi olla kovinkin suuri taakka, jolloin äidit saattavat joutua luopumaan omista äitiyden odotuksistaan ja toiveistaan. Äidit pyrkivät selviytymään haasteista uudessa maassa olemalla joustavia. Äidit joutuvat usein muuttamaan uudessa maassa oman käsityksensä äitinä olemisesta. Australiassa thaimaalaisia äitejä tutkineen Liamputtongin mukaan (2006) äideillä oli haasteita muun muassa ymmärtää omaa lastaan, joka oli jo oppinut uutta kieltä toisin kuin äiti. Äidit olivat kokeneet haasteeksi toteuttaa kasvatuksellisia tehtäviä juuri tästä syystä. (Liamputtong 2006, 50.)

Vanhemmuuden on todettu olevan erityisen haasteellista silloin, jos perheen aikuiset eivät puhu suomea eikä heillä ole sosiaalisia verkostoja joista saisi apua ja tukea. Myös tietämättömyys siitä, kuinka yhteiskunta ja toimintamallit toimivat tuo haasteita vanhemmuuteen. Monissa maahanmuuttajaperheissä lapset auttavat ja tukevat vanhempiaan erinäisissä tehtävissä, kuten kotiaskareissa ja nuorempien sisarusten hoitamisessa. (Alitolppa-Niitamo & Leinonen 2013, 100.)

Monesti vanhempien ja lasten välinen suhde kääntyy kotoutumisprosessissa ylösalaisin, sillä lapsien kotoutuminen uuteen maahan tapahtuu nopeammin kuin vanhempien. Tällöin lapsi omaksuu helposti vanhemmille kuuluvat roolit hoitaa erilaisia asioita ja ottaa vastuuta perheen asioista. Vanhemmat eivät pysty huolehtimaan asioista muun muassa heikon kielitaidon ja kulttuurituntemuksen takia. Uuteen maahan muuttamiseen on voinut myös liittyä traumaattisia kokemuksia, jolloin vanhemmilla on suuri taakka kannettavanaan, eikä sen vuoksi voimavarat riitä lapsen koulunkäynnin tukemiseen tai sopeutumiseen uuteen maahan. Maahanmuuttajalapsen joutuvat usein hoitamaan perheen arjen asioita, muun muassa viranhaltijoiden kanssa. Tavallista on käyttää nuoria lapsia tulkkeina asiointitilanteissa. (Säävälä 2011, 60–61; Opetushallitus 2010, 7.)

Uuden kielen oppiminen on usein hyvin haastavaa etenkin äideille, joilla on pieniä lapsia. Kaikista vaikeinta on todettu olevan niillä äideillä, joilla syntyy lapsia hyvin tiheään. Monilapsisuus voi johtaa siihen, että äiti viettää kotona jopa yli kymmenen vuotta ilman suomen kielen taitoa ja työkokemusta. Maahanmuuttajien äitiydestä voi muodostua este kielen oppimiselle. Tilanne voi olla hyvinkin vaikea, jos sosiaaliset suhteet ovat kapeat eikä kotiäitydelle nähdä muita vaihtoehtoja. Äitien mielestä kielen oppiminen on erittäin tärkeää, sillä silloin mahdollistuu hyvänä äitinä oleminen, kun kykenee hoitamaan lasten terveydenhoidon sekä päiväkotij- ja kouluasiat. (Säävälä 2011, 53–54; Säävälä & Lainila 2010, 3.) Erkintalon tutkimuksen mukaan (2012, 70) suomen kielen oppiminen oli kotoutumisen kannalta välttämätöntä. Jos kielitaito oli heikko, vaikutti se muun muassa asioimiseen terveystalouksissa, työllistymiseen, vanhemmuuteen, sosiaalisiin kontakteihin sekä omaan arvostukseen. Kyseisen tutkimuksen mukaan äitien elämää vaikeutti myös sukulaisten ja ystävien tuen vähäisyys Suomessa.

Äidit haluavat yleensä olla lapsen kanssa kotona siihen asti, kun lapsi on kolmevuotias. Tämän jälkeen äitien toiveena on oppia kieltä ja ansaita rahaa. Sama pätee sekä korkeasti koulutettuihin että lukutaidottomiin äiteihin. Monilla äideillä on halu päästä pois kotoa ja siirtyä työelämään, mutta kuitenkin perhekeskeinen ajattelutapa sekä maahanmuuttoprosessi yhdessä vaikuttavat siihen, että halutaan hoitaa pienet lapset kotona. Uudessa maassa perheen tunnesiteet kasvavat ja turvautuminen toisiin perheenjäseniin on voimakasta. Tämä johtuu ulkopuolelta tulevasta paineesta, jolloin perheen välinen läheisyys auttaa saamaan voimia kohdata uusi maa. (Säävälä 2011, 54–55.)

On luonnollista, että vieraassa ympäristössä äiti ei pysty elämään samanlaista elämää kuin lähtömaassaan. Uudessa maassa naiset tulevat usein tietoisimmiksi omasta äitiydestään, sillä muut ihmiset ympärillä käyttäytyvät äiteinä eri tavalla kuin omassa kulttuurissa. Uudessa kulttuurissa vanhemmuus yhdistettynä toimivaan parisuhteeseen koetaan usein haasteeksi. (Säävälä 2011, 52.)

Yksinhuoltajuus on todettu olevan joissakin maahanmuuttajaryhmissä yleisempää kuin suomalaisten keskuudessa. Esimerkiksi kaikista Suomessa asuvista somaliperheistä noin puolet on yksinhuoltajaäitien perheitä. Yksinhuoltajuus näyttäytyy haasteena kielien oppimisessa sekä kouluttautumisessa. (Säävälä 2011, 55.) Perheen merkitys on erittäin suuri muun muassa maahanmuuttajan sosioekonomisen tilan kannalta, sillä se tarjoaa tukea kotoutumisessa. On todettu, että äidin rooli on merkittävä kun puhutaan tyttärien kouluttautumisesta sekä työmarkkinoista. Maahanmuuttajien läheiset ovat usein lähtömaassa, jolloin perheen merkitys korostuu. (Forsander 2007, 330.)

4.2 Äitiyden tuki

Äitiyden haasteista selviytyminen tarvitsee äidin omaa psyykkistä ja fyysistä kestämistä sekä paljon ulkopuolelta tulevaa huolenpitoa ja tukea. Äiti tarvitsee jo raskaudesta lähtien paljon ulkopuolelta tulevia sosiaalisia suhteita sekä erilaisia tukimuotoja. Näitä ovat usein muun muassa lapsen isä ja muu perhe, lähisukulaiset, toiset äidit sekä ystävät. Yhteiskunnan monenlaiset palvelut tarjoavat äideille tukea ja turvaa jokaisessa elämän vaiheessa. (Siltala 2002, 56–57.) Suomessa toimivat perhe-, sosiaali- ja koulutuspolitiikka parantavat maahanmuuttajien mahdollisuuksia kotoutua uuteen ympäristöön. Myös yhteiskunnallinen suvaitsevaisuus, sosiaaliset suhteet, kielitaito ja muut tukipalvelut ovat lähes välttämättömiä äidin pärjäämiseen arjessa. (Erkintalo 2012, 51.)

Tutkimukset ovat osoittaneet, että maahanmuuttajilla on valtaväestöä enemmän psyykkisiä ongelmia. Maahanmuuttajat kuitenkin hakevat apua melko vähän. Palveluiden piiriin ei ehkä hakeuduta, sillä ei tiedetä, mistä apua voisi saada tai pelätään asioimista kielitaidon heikkouden takia. Monilla maahanmuuttajilla luottamus oman kulttuurin auttajiin voi olla myös suurempi, kuin uuden maan palveluihin. (Schubert 2013, 72.) Liamputtongin tutkimuksen mukaan (2006, 45) äidit jäivät usein ilman heille kuuluvia palveluja juuri puutteellisen kielitaidon takia.

Monipuoliset ja riittävät palvelut sekä tukitoimet auttaisivat ehkäisemään maahanmuuttajien sosiaalisia, psyykkisiä sekä muita terveyteen liittyviä ongelmia. Ohjaus ja neuvonta omalla kielellä, sekä kielikoulutus ovat tärkeitä tukimuotoja kotoutumisen alkuvaiheessa. Vanhemmuuteen ja lapsien kasvatukseen liittyvät tukimuodot ovat tärkeitä kotoutumisen ja hyvinvoinnin kannalta. (Anis 2013, 159.) Somalivanhemmista tehdyssä tutkimuksessa vanhemmat korostavat sitä, että maahanmuuttaja ei välttämättä edes vuosien maassa asumisen jälkeen tiedä tarpeeksi itseään koskevista palveluista. Somalivanhempien mielestä perheet tarvitsisivat enemmän neuvontaa ja ohjausta, sillä oman lähiverkoston tuki ei ole riittävää. Alkuvaiheen kotouttamistoimenpiteiden tärkeys nousee esiin myös heidän puheenvuoroissaan. (Ikäläinen ym. 2003, 82.)

Kiinalaisia ja virolaisia maahanmuuttajaäitejä tutkinut Zechner (2007, 250) toteaa, että maahanmuuttajaäideillä on ollut kokemuksia palvelujen saamattomuudesta ja vaikeudesta tavoittaa niitä. Monien haastateltavien mielestä viranomaisten avunanto on ollut epätarkkaa. Etuuksien ja palvelujen tarkoitus ja saatavuus olivat jääneet monelle hyvin epäselväksi. Ongelmina nousevat tällöin hakematta jääneet etuudet, kuten lapsilisä, elätustuki sekä toimeentulotuki.

Mikkelin maahanmuuttajille suunnattuja palveluja järjestävät ennen kaikkea kaupungin maahanmuuttotoimisto sekä Monikulttuurikeskus Mimosa. Maahanmuuttotoimiston tehtävänä on hoitaa kiintiöpakolaisten Suomeen saapumisprosessi, tarjota ensivaiheen suomen kielen opetusta, ohjata ja neuvoa maahanmuuttajia kotouttamiseen liittyvissä asioissa joita ovat tehostettu perhetyö, palveluohjaus, sosiaaliturva, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä tulkkauspalvelut. (Sosiaali- ja terveyslautakunta 2009, 11–12.)

Monikulttuurikeskus Mimosa on monikulttuurinen kohtaamispaikka, jossa saa ohjausta ja neuvontaa erilaisiin arkielämän asioihin. Mimosan tehtävänä on tukea maahanmuuttajia vapaa-ajan toiminnoissa sekä järjestää kielikursseja ja kerhoja. Mimosa järjestää myös tapahtumia, juhlia, koulutuksia ja tilaisuuksia. (Sosiaali- ja terveyslautakunta 2009, 13.)

4.3 Palvelut

Kotoutumisen edistämisen lain 2. luvun 8.§:n mukaan kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston ja muiden viranomaisten vastuulla on antaa maahanmuuttajille ohjausta ja neuvontaa erilaisista toimenpiteistä, palveluista ja työmahdollisuuksista (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010). Erityisen tärkeää maahanmuuttajan kotoutumisessa ja tuessa on tunnistaa yksilölliset tarpeet, sekä koko perheen palvelutarpeet. Viranomaisten järjestämien palvelujen lisäksi kolmas sektori järjestää monenlaista toimintaa maahanmuuttaneille. Palvelujen tulee olla toisiaan tukevia, oikea-aikaisia ja sujuvasti eteneviä, jotta ne tukevat maahanmuuttajia parhaalla tavalla. Nykyään kotouttamistyössä kiinnitetään entistä enemmän huomiota palvelujen jatkumiseen. (Kotouttaminen 2016.)

Suurin osa maahanmuuttajille tarjotuista kunnan palveluista on kaikille kunnan asukkailla tarkoitettuja peruspalveluja, kuten päivähoito, varhaiskasvatus, koulutuspalvelut ja sosiaali- ja terveysterveystoimet. Maahanmuuttajalle on annettava ohjausta ja neuvontaa, jotta suomalainen palvelujärjestelmä tulee ymmärretyksi ja apua osaa hakea oikeasta paikasta. Useimmiten pakolaisten ensimmäisten vuosien palvelut järjestetään erityis- palveluina maahanmuuttotoimistojen toimesta. Yleensä pakolaiset ovat maahanmuuttotoimiston asiakkaana kotoutumisajan, eli keskimäärin kolme vuotta. (Kotouttaminen 2016.)

Suomalaisten tutkimusten mukaan maahanmuuttajat ovat osallistuneet erilaisiin terveyteen liittyviin tarkastuksiin ja seulontoihin vähemmän kuin valtaväestö. Useimmiten terveyspalvelujen käyttö maahanmuuttajien keskuudessa keskittyy terveyskeskuksen palveluihin. On kuitenkin todettu, että tulevat maahanmuuttajaäidit käyttävät neuvolapalveluja kantaväestöä enemmän. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Maahanmuuttajille on osoittautunut vaikeaksi löytää sopivia kursseja sekä luoda sosiaalisia suhteita kantaväestöön. Kielen oppiminen tulisi aloittaa heti muuton alussa, muuten kielen sisälle pääseminen tulee olemaan haastavaa. Maahanmuuttajan tulisi tietää eri laeista ja oikeusjärjestelmästä, työmarkkinoista, koulutusjärjestelmästä ja päivähoitosta sekä asumisesta ja terveydenhuollosta. Monesti Suomessa järjestettävät kurssit on tarkoitettu vain työttömille työnhakijoille tai toimeentulotuen hakijoiksi ilmoittautuneille, jolloin suuri osa naisista ei pääse mukaan koulutuksiin. Muun muassa avioliiton, työn tai miehen kautta Suomeen tulleet naiset jäävät monesti palveluiden ulkopuolelle. (Säävälä 2009, 46.)

Monet Suomessa toimivat palvelut, kuten neuvola ja koulujärjestelmä, ovat monille maahanmuuttajille uusia asioita. Erilaiset toimintatavat lasten kasvatuksessa voivat aiheuttaa oudoksuntaa vanhemmissa, sekä myös hoito- ja kasvatusalan ammattilaisista. (Isosävi & Kuittinen 2013, 85; Säävälä 2013, 118–119.) Äitiyden tukeminen aloitetaan jo raskausaikana, kun äiti menee ensimmäistä kertaa äitiysneuvolaan. Neuvolan tarkoituksena on turvata äidin ja sikiön terveys ja hyvinvointi sekä arvioida perheen hyvinvointia kokonaisuutena. Äiti saa neuvolasta paljon apua ja tukea raskausaikaan, ja aikaan jolloin lapsi on syntynyt. Henkilökunnan kanssa voi keskustella mieltä askarruttavista asioista ja mahdollisista epävarmuuksista. Äitiysneuvolan asiakkaat ovat yleisesti ottaen saaneet erityisen paljon apua vanhemmuuteen liittyvissä asioissa. Neuvolassa äidit tapaavat myös toisia äitejä, jolloin vertaistuen saaminen mahdollistuu. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Suomalainen julkinen päivähoido on suuri etu äideille. Lapset on mahdollista laittaa turvalliseen päiväkotiin, jolloin voi itse osallistua esimerkiksi kielikurssille tai hakea töitä. (Säävälä 2011, 53.) Zechnerin tutkimuksen mukaan (2007, 252–153) maahanmuuttaja-äideillä on ollut kuitenkin vaikeuksia löytää sopivia päivähoitopaikkoja lapsille. Päiväkotia pidetään kuitenkin yleisesti parhaana vaihtoehtona kielen oppimisen ja sosiaalisten taitojen vuoksi. Säävälän ja Lainilan väestöliiton tutkimuksessa (2010, 30) päivähoido, leikkipuisto sekä neuvolapalvelut nousivat haastattelujen pohjalta tärkeiksi asioiksi liittyen äitiyden tukemiseen.

Säävälän tutkimuksen mukaan (2013, 119) vanhemmat olivat olleet erittäin tyytyväisiä koulun kanssa tapahtuvasta yhteistyöstä. Moni maahanmuuttajavanhemmista ei kuitenkaan ymmärtänyt, miten heidän pitäisi toimia yhteistyössä koulun kanssa. Esimerkiksi reagointi koululta tulleisiin viesteihin ja epävarmuus yhteistyön eri muotojen kanssa aiheutti hämmennystä.

Maahanmuuttajavanhemmat tarvitsevat tietoa, ohjausta ja tukea uudessa maassa ja kulttuurissa. Koulun tehtävänä onkin tukea vanhempia siten, että he pystyvät toimimaan erilaisessa ympäristössä vastuullisina äiteinä ja isinä sekä pystyvät tukemaan lapsen kehitystä ja koulun sujumista. Koululla on tärkeä tehtävä myös antaa tietoa suomalaisesta kasvatuskulttuurista. Lasten koulunkäynti avaa myös vanhemmille ovia uudessa yhteiskunnassa toimimiseen. (Opetushallitus 2010, 4–8.)

4.4 Sosiaaliset suhteet, työ ja vertaistuki

Äidit tarvitsevat selviytyäkseen paljon muiden ihmisten tukea. Parhaana tukena nähdään oman puolison tuki, mutta myös vertaistuen ja työyhteisön tuki on tärkeää. (Kuuskoski 2002, 3.) Erkintalon tutkimuksessa (2012) tutkittiin Suomeen muuttaneiden äitien kokemuksia maahanmuutosta, äitiydestä ja tuesta. Tutkimuksessa esille nousivat sosiaalisten suhteiden ja verkostojen tärkeys sekä lähtömaassa että Suomessa. Sosiaaliset suhteet olivat tärkeitä jaksamisen kannalta, mutta haastateltavat tunnistivat myös niiden puutteen. Äidit kertoivat saaneensa tukea vertaisryhmistä tai samassa tilanteessa olevilta ystäviltä. Puolison antama tuki auttoi myös jaksamaan. (Erkintalo 2012, 55–58.)

Searle ja Ward (1990, 1996) ovat todenneet, että maahanmuuttajien ja valtaväestön väliset sosiaaliset suhteet edistävät uudessa maassa edellyttävien taitojen sisäistämistä sekä sosiokulttuurista oppimista (Varjonen 2007, 159.) Maahanmuuttajien on vaikea saada esimerkiksi lastenhoitoapua, koska sukulaiset ja ystävät asuvat useimmiten lähtömaassa (Zechner 2007, 258).

Työssäkäynti antaa sekä taloudellista vakautta elämään sekä hyvän ympäristön luomaan sosiaalisia suhteita. Maahanmuuttajat oppivat työn kautta suomalaista elämäntapaa, normeja, arvomaailmaa sekä yhteiskunnan toimintaa. Työllistymisen on todettu edistävän kotoutumista. Työttömyys Suomessa nähdään ongelmana maahanmuuttajien keskuudessa, sillä useat maahanmuuttajat pitävät työtä hyvin tärkeänä osana elämää. Sutelan tutkimuksen mukaan (2005) suomalaisista vain 58 prosenttia piti työtä erittäin tärkeänä, kun taas virolaisista maahanmuuttajista 69 prosenttia, venäläisistä 72 prosenttia sekä somalialaisista jopa 90 prosenttia piti työtä hyvin tärkeänä. (Alitolppa-Niitamo 2005, 39–40.)

Maahanmuuttajien työllistymisessä ongelmia ovat muun muassa työnantajien ennakkoluulot, heikko kielitaito sekä koulutuksen puute. Maahanmuuttajat saavatkin töitä usein henkilökohtaisten suhteiden avulla. Monien maahanmuuttajien vähäiset verkostot tuovatkin haasteita työn saamiseen. Työttömyys ja taloudelliset ongelmat tuovat yhtäläillä sekä maahanmuuttajille, että kantasuomalaisille negatiivisia hyvinvoinnin seurauksia. (Alitolppa-Niitamo 2005, 40.)

Sanotaan, että ihminen itse on omien ongelmiansa asiantuntija. Tämä ajatus on pohjana vertaistukitoiminnalle. Monesti samoja kokemuksia jakavat ihmiset voivat saada toisiltaan parempaa tukea kuin ammattilaiselta. Vertaistuki auttaa usein ihmisiä käsittelemään vaikeita asioita. Erilaisissa vertaistukiryhmissä mahdollistuu uusien ystävien saaminen ja kokemusten jakaminen. Toisesta maasta Suomeen muuttaneet kokevat usein samanlaisia ongelmia arjessaan. Useimmiten ongelmia tuovat uusi yhteiskunta, kulttuuri, kieli sekä työnsaanti. Maahanmuuttajavanhempia mietityttävät usein myös lasten kasvatukselliset asiat. Samanlaisia kokemuksia läpikäyneelle henkilölle on usein helppo puhua. Yhteinen kieli helpottaa ja madaltaa kynnystä jakaa kokemuksia. Vertaistuen tärkeä tavoite on, että henkilö huomaa, ettei ole ongelmien kanssa yksin. Kolmannen sektorin tuottama vertaistukitoiminta täydentää julkisen sektorin maahanmuuttajatyötä ja edistää kotoutumista. (Pakolaisapu 2005, 6–7.)

Mannerheimin lastensuojeluliiton järjestämässä Löytöretki vanhemmuuteen -projektissa oli järjestetty yksinhuoltajaäideille tarkoitettu ryhmä. Ryhmä tiivistyi pieneksi ryhmäksi, jossa jaettiin kokemuksia ja ajatuksia. Äidit kertoivat saavansa aitoa vertaistukea ja samalla myös lapset saivat uusia ystäviä muiden äitien lapsista. Äitien mielestä erityisen tärkeää oli jakaa kokemuksia avoimesti muiden vertaisten kanssa. Äitien mieliala koheni tavatessa muita samassa tilanteessa olevia äitejä ja he saivat toisiltaan tärkeitä neuvoja tulevaisuuteen. (Mölsä 2002, 51–53.)

Maahanmuuttajaäitien arkea helpottaa usein myös muutkin asiat kuin ulkopuolelta tuleva apu ja tuki. Maahanmuuttajat saattavat kehittää sisäisiä voimavarojaan jaksakseen arjessa. Esimerkiksi suhtautuminen asioihin positiivisesti ja luonteen piirteet nousivat tutkimuksessa esille. (Erkintalo 2012, 66–67.)

5 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Maahanmuuttajanaisiin kohdistuvaa tutkimusta on tehty maahanmuuttajamiehiin verraten melko vähän. Useiden teorioiden, näkökulmien ja oletusten pohjalla on miesten maahanmuuttokokemukset. Muun muassa 1960–1970-luvuilla maahanmuuttoa tutkittiin vain miesten kohdalta. Tutkimuksia maahanmuuttajista on alettu tehdä yhä enenevässä määrin, mutta tutkimukset keskittyvät usein vain suurimpiin etnisiin ryhmiin.

(Martikainen & Tiilikainen 2007, 15, 24.) Maahanmuuttajanaisiin kohdistuvia opinnäytetöitä on tehty lukuisia, joista monet keskittyvät kotoutumisprosessiin ja siihen liittyviin kokemuksiin.

Jonna Achren sekä Satu Leinonen (2014) tutkivat opinnäytetyössään maahanmuuttaja-äitien arjen haasteita haastatteleamalla maahanmuuttotoimiston työntekijöitä. Tutkimuksen tarkoituksena oli konkretisoida turvapaikanhakijana tulleiden äitien haasteita arjessa kotoutumisen alkuvaiheessa. Tutkimuksessa esille nousi erittäin konkreettinen apu, jota äidit saavat ja samalla tulee mahdollistaa äitien osallisuus uudessa maassa. Tutkimuksessa esille nousi myös se, että kotouttamispalveluiden saatavuus tapahtuu hitaasti. Turvapaikanhakijoiden kotimaa ja olosuhteet vaikuttavat suuresti siihen, kuinka henkilö kotoutuu. Tutkimuksessa todettiin myös, että maahanmuuttajaäitien sopeutuminen uuteen maahan on usein muuta perhettä hitaampaa johtuen vähäisistä kontakteista muihin.

Mirva Barton (2007) on tehnyt opinnäytetyönsä äitiydestä kahden kulttuurin välissä. Siinä on haastateltu kolmea suomalaista äitiä, jolla on afrikkalais-suomalainen lapsi. Lapset olivat biologisia, joilla on afrikkalainen isä. Tutkimuksessa selvitettiin mitä kaksikulttuurisuus vaatii äidiltä sekä mitä mieltä he ovat elämästä Suomessa. Äitien mielestä kahden kulttuurin yhdistämisessä oli erilaisia haasteita. Ammattilaisten tietotaito sosiaali- ja terveystalveissa sekä koulussa voisi olla parempaa lapsen etnisyyteen liittyvissä asioissa. Äitejä oli syrjitty miehiensä etnisyyden takia, mutta lapsia puolestaan oli ihailtu, eikä syrjintää lasten kohdalla tapahtunut. Haasteita oli esiintynyt kaksikielisuuden toteuttamisessa, kahden kulttuurin yhdistämisessä ja niiden molempien arvostuksessa sekä isän tukemisessa opettaa lapsille afrikkalaista kulttuuria. Erityisesti vertaistuki koettiin tärkeäksi.

Päivi Kristo (2012) on tutkinut Vantaalla asuvien kotiäitien kotoutumista Suomeen. Työn tarkoituksena oli kartoittaa maahanmuuttajaäitien elämäntilanteita, kotoutumisen haasteita sekä tuen ja palvelujen tarpeita. Kotiäidit kuvasivat arkea uuvuttavana ja kotoutumista oli vaikeuttanut lasten hoitaminen kotona, suomen kielen taidon puute ja riippuvuus omasta aviomiehestä, joka hoiti kodin ulkopuoliset asiat. Kotiäidit olivat saaneet tukea läheisiltä sekä maahanmuuttotoimiston työntekijöiltä. Tärkeäksi äidit mielsivät lapsen pääsy päiväkotiin, jolloin mahdollistuu osallistuminen suomen kielen

kursseille. Äidit halusivat myös enemmän apua suomalaisen yhteiskunnan palvelujärjestelmän ymmärtämiseen. Myös Marianne Ratinen ja Heidi Puska (2015) tutkivat maahanmuuttajaäitien kotoutumista ja tutkimustulokset osoittivat haasteena olevan suomen kielen taidon sekä tuen puutteen kotoutumiseen.

Maria Naciri (2011) tutki opinnäytetyössään Kouvolan maahanmuuttajavanhempien osallisuutta. Osallisuuteen vaikuttivat negatiivisesti erityisesti kielitaidon puute, työttömyys sekä suomalaisten avoimuuden puute. Vanhempien mielestä kuitenkin kunnan palvelut ja vanhemmuuden tukeminen oli riittävää. Lähes jokaisessa kotoutumiseen ja äitiyteen liittyvässä tutkimuksessa on todettu haasteeksi kielitaito, sosiaalisten verkostojen suppeus sekä palvelujärjestelmän ymmärtäminen.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus perustui määrälliseen eli kvantitatiiviseen lähestymistapaan, jossa oli myös laadullisen tutkimuksen piirteitä. Määrällinen tutkimusmenetelmä pyrkii antamaan kuvan mitattavien asioiden keskinäisistä suhteista ja eroavaisuuksista. Määrällisessä tutkimuksessa tutkija ei itse vaikuta tutkimustulokseen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa puhutaan muuttujasta, jolla tarkoitetaan tutkimuksessa haluttua tietoa, kuten ihmisen mielipidettä jostakin asiasta. Tutkimuksessa käytetään välineenä mittareita, kuten kysely- tai haastattelulomaketta. Määrällisessä tutkimuksessa saatua tietoa havainnoidaan numeerisesti. Määrällisessä tutkimuksessa tärkeää on mahdollisimman suuri otos. Mitä suurempi otos on, sitä paremmin tulokset edustavat ihmisryhmän mielipidettä tai kokemusta. (Vilkka 2007, 13–17.)

Tutkimus perustui kyselytutkimukseen ja tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella (Liite 2). Kyselylomaketta hyödynnetään usein silloin, kun havainnoidaan henkilöiden mielipiteitä, asenteita tai käyttäytymistä. Kyselylomaketta voidaan käyttää ihmisten henkilökohtaisten asioiden tutkimiseen. (Vilkka 2007, 28.) Kyselyn avokysymysten analyysissä käytettiin laadulliselle tutkimukselle ominaisia tapoja. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään selvittämään ihmisten mielipiteitä, kokemuksia ja käsityksiä jostain tietystä asiasta (Vilkka 2005, 97). Vastauksia luokiteltiin teemoittain, jota käytetään usein laadullisessa tutkimuksessa. Teemoittelussa aineistosta etsitään keskeisiä ja toistuvia aihepiirejä (Koppa 2015).

6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää Mikkelin maahanmuuttajaäitien kokemuksia äitiydestä ja siihen liittyvistä haasteista ja tuentarpeista Suomessa.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Kuinka maahanmuuttajaäidit ovat kokeneet äitiyden uudessa maassa?
2. Millaisia haasteita äideillä on ollut?
3. Minkälaista apua ja tukea äidit ovat saaneet?

6.2 Kohdejoukko ja aineiston keruu

Tutkimuksen kohdejoukkona olivat Mikkelissä asuvat maahanmuuttajaäidit, joihin maahanmuuttotoimistolla sekä Monikulttuurikeskus Mimosalla oli kontakteja. Osa äideistä oli nykyisiä ja osa entisiä asiakkaita. Tavoitteena oli saada 15–20 vastaajaa. Mikkelin seudulla asuu noin 1320 ulkomaan kansalaista (Tilastokeskus 2015). Maahanmuuttotoimiston asiakasmäärä on noin 200. Naisia tai miehiä ei tilastoida erikseen, mutta toimiston työntekijät arvelivat äitien osuuden olevan noin neljäsnes koko asiakaskunnasta, eli noin 50. (Saloviin 2016.)

Mikkelin maahanmuuttotoimisto sekä Monikulttuurikeskus Mimosassa olivat kartoittaneet etukäteen mahdollisia osallistujia tutkimukseen. Vastaajien tuli olla maahanmuuttajaäiteitä, joiden suomen kielen taito olisi riittävä kyselyyn vastaamiseen. Tutkimukseen osallistuminen tapahtui äitien asioidessa maahanmuuttotoimistossa tai Monikulttuurikeskus Mimosassa, jolloin heiltä kysyttiin halukkuutta vastata kyselyyn. Osalle kysely lähetettiin postikyselynä ja muutamien äitien kotona käytiin. Näin mahdollistettiin suurempi vastaajamäärä. Postikyselyjä lähetettiin kymmenelle maahanmuuttajaäidille, joista kuusi saatiin takaisin. Neljä äitiä vastasi kyselyyn itsenäisesti Mimosassa ja seitsemän kyselyä täytettiin yhdessä.

Tutkimuksessa käytettiin sekä informoitua kyselyä että postikyselyä. Informoidussa kyselyssä tutkija joko vie tai noutaa itse kyselylomakkeet sekä on mahdollisesti itse läsnä ja tarkentaa kysymyksiä tai tekee tarkentavia lisäkysymyksiä (Heikkilä 2014, 17). Ky-

sely toimitettiin työelämäkumppaneille ja he suorittivat kyselyn toteutuksen. Postikysely lähetettiin äideille, joiden tiedettiin kykenevän vastaamaan kyselyyn itsenäisesti. Vastauksia kerättiin kaksi viikkoa, jonka jälkeen lomakkeet haettiin analysoitaviksi. Vastaajia autettiin kysymysten kanssa vaihtelevasti. Jotkut tarvitsivat enemmän apua kuin toiset. Pääosin auttaminen oli kysymysten ääneen lukemista ja tarvittaessa asian selittämistä toisin sanoin.

Kyselylomake sisälsi sekä avoimia että suljettuja kysymyksiä. Avoimessa kysymyksessä vastaajalla on mahdollisuus kirjoittaa vastaus omin sanoin, kun taas suljetuissa kysymyksissä on aina valmiit vastausvaihtoehdot. (Heikkilä 2014, 47–49). Joitakin suljettuja kysymyksiä oli tarkennettu avoimilla kysymyksillä, jolloin mahdollistettiin tarkemmat vastaukset. Likert-asteikoissa vastausvaihtoehdot kulkivat siten, että ensimmäinen väittämä oli aina positiivisin ja viimeinen väittämä negatiivisin. Tällä tavalla turvattiin se, ettei vastaaja mene sekaisin vaihtoehdoissa. Kyselylomakkeen tuli olla mahdollisimman selkeä ja yksinkertainen, jotta jokainen vastaaja ymmärtäisi kysymyksen.

Ennen varsinaista aineistonkeruuta kyselylomaketta arvioivat ja kommentoivat ohjaava opettaja, työelämäkumppanit sekä opponijat. Joitakin kysymyksiä poistettiin ja joitakin lisättiin ja tarkennettiin. Lomakkeen ulkoasu muuttui myös matkan varrella. Kyselylomake esiteltiin kolmella maahanmuuttajalla. Maahanmuuttajien kommenttien perusteella lomaketta muunneltiin vielä hieman kielellisesti helpommaksi. Testausten ja pienten muutosten perusteella lomake todettiin soveltuvaksi kyselyn toteuttamiseen.

6.3 Aineiston analysointi

Tutkimusaineisto koostui 17 vastauksesta. Aineiston käsittely aloitettiin tutustumalla vastauksiin. Aluksi tarkistettiin, että olennaiset asiat, kuten kansalaisuus ja Suomessa asuttu aika on merkitty jokaiseen lomakkeeseen.

Aineiston analysointi tapahtui Webropol-työkalulla. Vastaukset syötettiin paperisista lomakkeista Webropoliin tehtyyn vastaavaan kyselyyn. Kun kaikki vastaukset oli syötetty sähköiseen muotoon, analysointi ohjelman avulla alkoi. Analyysivaiheessa etsittiin vastauksista yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Ohjelma teki vastauksista yhteenvetoja,

joiden avulla tuloksia käsiteltiin. Analyysivaiheessa mietittiin, olisiko tulosten esittäminen järkevämpää sanallisesti vai kuvioiden avulla. Osa kuvioista muokattiin Webropolin valmiilla kuvioilla sopiviksi ja joitakin tehtiin Wordin kaavioilla, jolloin tulokset syötettiin kaavioon manuaalisesti.

Osa tutkimustuloksista, etenkin avoimet kysymykset, kuvattiin sanallisesti ja suorilla lainauksilla. Avoimet vastaukset luokiteltiin teemoittain samankaltaisten vastausten perusteella, jolloin ne oli helppo analysoida. Loput tuloksista kuvattiin numeerisesti lukuina ja prosentteina. Tulosten analysoinnissa hyödynnettiin jonkin verran vertailua kansalaisuuksittain sekä maahantulosityn ja Suomessa asutun ajan perusteella. Eri kansalaisuuksista muodostui ryhmät: aasialaiset, eurooppalaiset ja afrikkalaiset. Vertailussa pyrittiin käyttämään ristiintaulukointia, mutta monissa vastauksissa kansalaisuudella, Suomessa asutulla ajalla tai maahantulosityllä ei ollut vaikutusta vastauksiin.

Kyselytutkimuksen aineistonkeruun käytetään yleensä aikaa noin kaksi viikkoa. Määrällisessä tutkimuksessa on tärkeää tarkistaa aluksi takaisin saadut lomakkeet, jonka jälkeen muutetaan aineisto sellaiseen muotoon että sitä voidaan tarkastella numeerisesti. Lopuksi aineisto tulee tarkistaa. Tärkeää määrällisessä tutkimuksessa on valita analyysimenetelmäksi sellainen, joka antaa hyvää tietoa tutkittavasta asiasta. Analyysitapa vaihtelee sen mukaan, tutkitaanko yhtä muuttujaa vai useamman muuttujan välisiä eroja. (Vilka 2007, 105–106; 119.)

Tutkimuksen keskeiset tulokset on hyvä esittää taulukoilla ja kuvioilla. Muita tuloksia voidaan esittää sanallisesti. Yksityiskohtaisin tieto on määrällisessä tutkimuksessa aina esitetty numeroin. Graafiset kuviot antavat yleiskuvan tutkittavasta asiasta ja havainnollistaa asiaa visuaalisesti. Yleisimmin käytettyjä kuvioita ovat pylväs-, piirakka- ja viivakuviot. (Vilka 2007, 135–136; 138.)

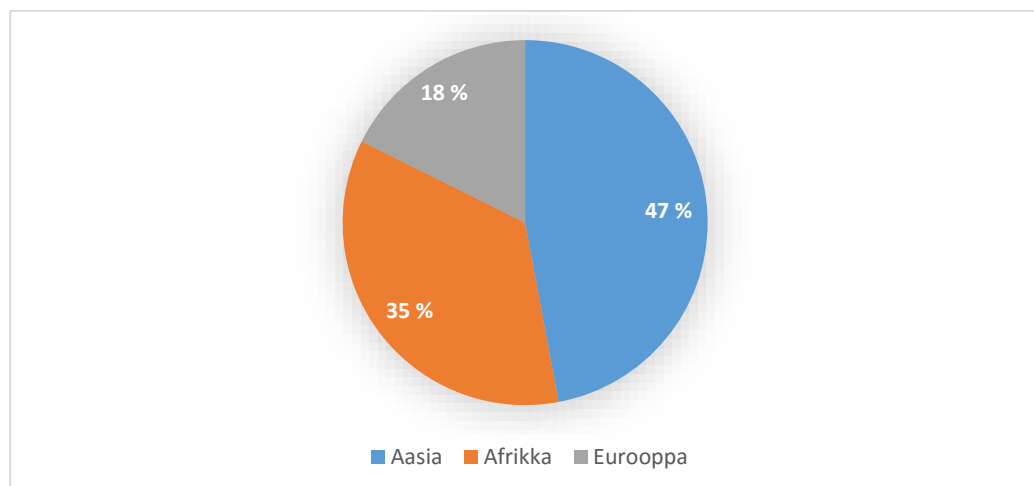
Määrällisessä tutkimuksessa on tärkeää, että tulokset eivät ole esitetty pelkästään numeroilla. Tuloksia tulee tulkita ja tehdä johtopäätöksiä, jolloin tulosten esittäminen sanallisesti mahdollistuu. Tutkimustuloksiin ei tule kirjoittaa sanallisesti kuvioiden numeerisia tietoja, vaan numeroista tulisi nostaa esille sanallisesti se tieto, mikä on uutta. (Vilka 2007, 147–148.)

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Taustatiedot

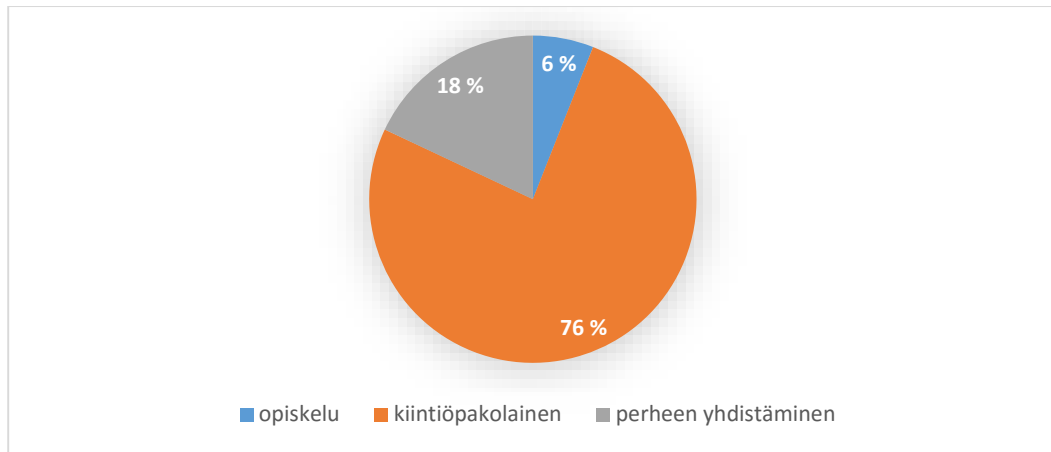
Kyselyyn vastasi 17 maahanmuuttajaäitiä Mikkelistä. Kysymyksillä 1–10 kartoitettiin vastaajien taustatietoja, kuten ikää, kansalaisuutta, Suomessa asuttua aikaa ja lasten lukumäärää. Vastaajista seitsemän oli 31–35-vuotiaita, neljä vastaajaa oli 36–40-vuotiaita, kaksi vastaajaa 41–45-vuotiaita ja neljä vastaajaa 46–50-vuotiaita.

Vastaajien kansalaisuuksia olivat: myanmarilainen, kiinalainen, srilankalainen, afganistanilainen, irakilainen, sudanilainen, kongolainen, latvialainen, virolainen sekä venäläinen. Neljä vastaajaa oli saanut Suomen kansalaisuuden. Vastaajat jaettiin kansalaisuuden mukaan kolmeen ryhmään maanosittain (kuva 1).



KUVA 1. Maanosat, joista vastaajat ovat lähtöisin

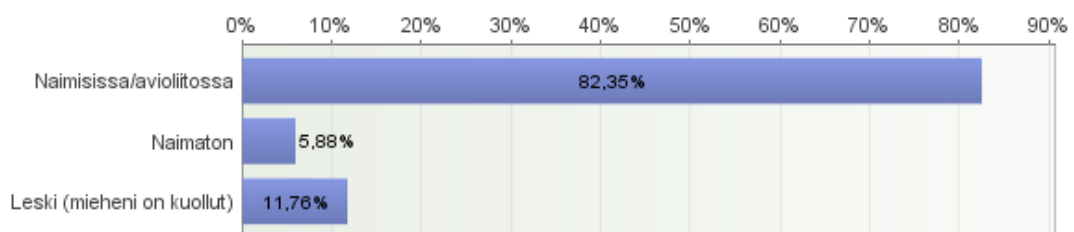
Vastaajista neljä oli asunut Suomessa 1–3 vuotta, kolme vastaajaa 4–6 vuotta, viisi vastaajaa 7–10 vuotta ja viisi vastaajaa yli 10 vuotta. Kuvassa 2 on esitetty maahanmuuttajaäitien maahantulosyy.



KUVA 2. Maahantulosityy

Vastaajista 47 % oli opiskelijoita, 35 % oli töissä ja 18 % työttömiä. Vasta muutamia vuosia Suomessa asuvat opiskelivat pääosin suomen kieltä, kun taas pidemmän aikaa Suomessa asuneet olivat jo päässeet mukaan työelämään. 53 prosentilla vastaajista oli jokin ammatti. Ammatteina oli muun muassa kokki, merkonomi, sosionomi, siivoaja ja lähihoitaja. Äideillä oli lapsia yhdestä kuuteen ja lasten iät olivat yhdestä vuodesta 28 vuoteen. Noin puolet (53 %) vastaajista oli synnyttänyt vähintään yhden lapsen Suomessa.

Kuvassa 3 on kuvattu maahanmuuttajaäitien siviilisäät. Yhden naimisissa olevan äidin aviomies ei ollut päässyt vielä Suomeen. Muuten kaikki naimisissa olevat asuivat samassa taloudessa. Suurimmalla osalla vastaajista oli aviomies, mikä on todennäköisesti vaikuttanut positiivisesti kotoutumisessa.



KUVA 3. Siviilisäät

7.2 Äitiyden haasteet

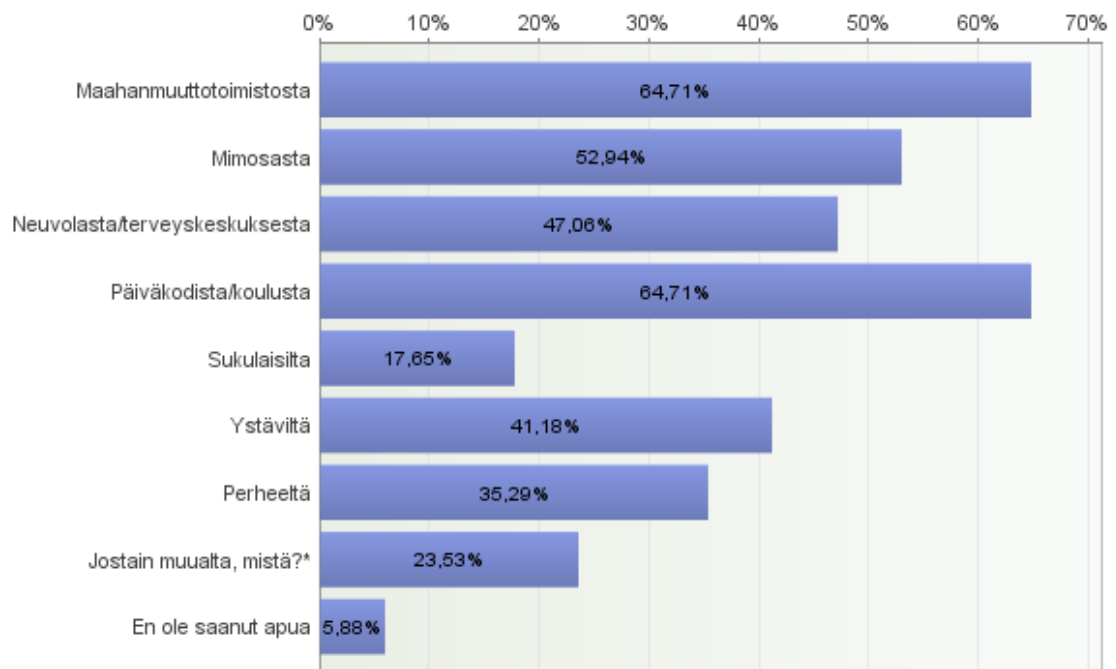
Äitien mielestä suurin haaste Suomessa oli suomen kielen oppiminen. Suomen kielen osaamattomuus vaikutti muun muassa ohjeiden ymmärtämiseen ja lasten kasvatuksesta puhumiseen muiden ihmisten kanssa. Äidit olivat sitä mieltä, että arki Suomessa on

hyvin kiireistä eikä aikaa riitä tarpeeksi perheelle. Monet vastaajista olivat väsyneitä arjen pyörittämiseen.

Raha-asiat olivat monelle ongelmallisia, koska tuet eivät riitä ison perheen tarpeisiin. Tulkin saanti nähtiin myös haastavana. Äidit, jotka olivat asuneet Suomessa vasta 1–3 vuotta, olisivat tarvinneet enemmän tulkkia mitä olivat saaneet. Viisi vastaajista oli sitä mieltä, että äitinä Suomessa ei ole ollut minkäänlaisia ongelmia tai vaikeuksia. Kaikki viisi vastaajaa olivat asuneet Suomessa yli 10 vuotta.

Vastaajista 53 % ei halua enemmän tukea äitiyden haasteisiin. Lisää tukea haluaisi 47 % vastaajista. Tuentarpeet vaihtelivat hyvin paljon. Lasten hoitoon ja kasvatukseen liittyvä apu nousi vastauksissa selkeästi esille. Äidit haluaisivat apua siihen, miten lapsia voisi neuvoa kun he kasvavat ja tekevät mahdollisesti jotain pahaa. Osa vastaajista kaipasi enemmän juttuseuraa ja ystäviä. Tulkin tarve sekä apu lasten harrastusten mahdollistamiseen nousivat vastauksissa esille.

Kuvassa 4 on kuvattu ne toimijat, joista äidit ovat saaneet apua ja tukea. Kiintiöpakolaiset olivat saaneet apua pääosin maahanmuuttotoimistosta ja päiväkodista ja koulusta, kun taas muulla perusteella Suomeen tulleet olivat saaneet apua Mimosasta ja läheisiltä.

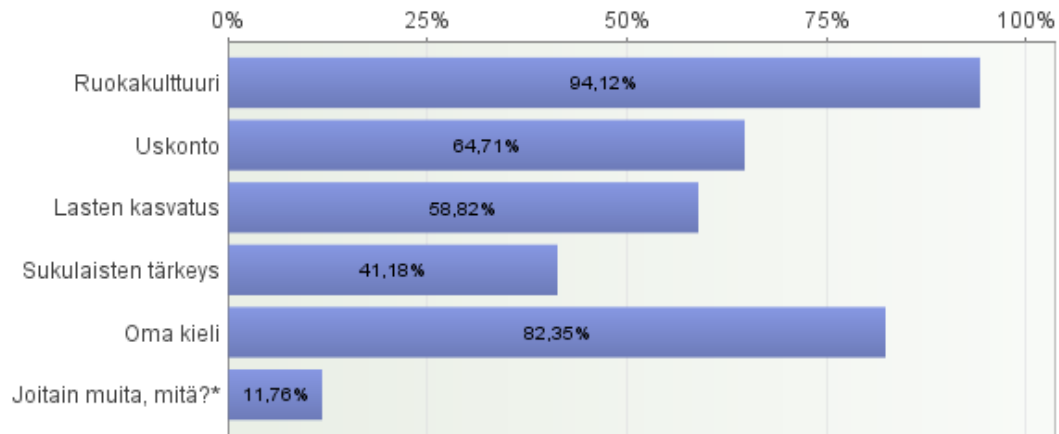


KUVA 4. Tukimuodot

*Jostain muualta, mistä? lapselta, sosiaalitoimesta, Kelasta

7.3 Kahden kulttuurin yhdistäminen

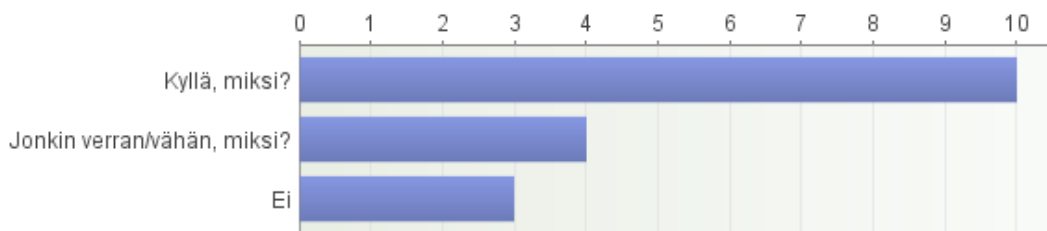
Kuvassa 5 on kuvattu oman kulttuurin tärkeitä asioita, joita äidit ovat Suomessa asuessaan säilyttäneet. Äitien mielestä oli tärkeää säilyttää omaa kulttuuriperinnettään myös Suomessa. Sukulaiset tärkeyden vähäisyys johtuu todennäköisesti siitä, että omat sukulaiset eivät ole Suomessa, jolloin yhteydenpito voi olla melko vähäistä.



KUVA 5. Oman kulttuurin säilyttäminen Suomessa

*Joitain muita, mitä? sosiaaliset taidot, iloinen elämänsenene ja pukeutuminen

Kyselyssä selvitettiin, että onko tasapainon löytäminen kahden kulttuurin välillä ollut vaikeaa. Vastaajien nimeämistä ongelmista päätellen kotoutuminen erilaiseen kulttuuriin ei ole ollut helppoa. Suurin osa vastaajista vastasi, että tasapaino on ollut vaikea löytää.



KUVA 6. Tasapainon löytäminen kahden kulttuurin välillä on vaikeaa

Tasapainon löytäminen on ollut vaikeaa suomen kielen vaikeuden takia. Kielen oppiminen on nähty avaimena myös kulttuurin oppimiseen ja uuden hyväksymiseen. Äideille on ollut vaikeaa luopua oman kulttuurin käsityksistä tai muuttaa niitä suomalaiseseen kulttuuriin sopivimmiksi. Erilaiset arvot, tavat ja ruokakulttuuri ovat tuntuneet vaikeilta. Suomessa on myös vaikea saada oman kulttuurin asioita, kuten ruokaa ja vaatteita. Etenkin Mikkelistä on matkustettava Helsinkiin ostoksille.

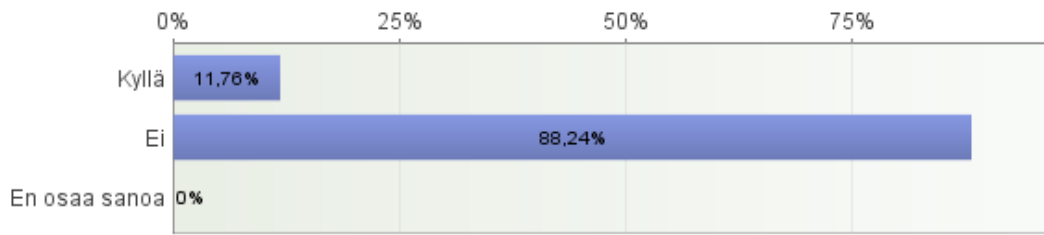
Kieli on vaikea vaika olen opinut pitkäaika ja vaikea löytä ystäviä. aikaisemin tausta on vaikutta mielipiteisin ja pelotava ei ole helpoo muutta.

Koska kulttuurin ovat erilaisia ja kieli ymmärtäminen voi olla ongelma joskus.

Kyselyssä selvitettiin avokysymyksellä, kuinka maahanmuuttajaäitien elämä on muuttanut Suomessa asumisen aikana. Neljä vastaajaa oli sitä mieltä, että elämä ei ole muuttanut. Tärkeimpänä muutoksena nähtiin rauha ja turvallisuus. Nämä olivat etenkin kiintiöpakolaisten vastauksissa oleellisimpia asioita. Lasten parempi tulevaisuus Suomessa nähtiin tärkeänä asiana. Muun muassa koulutusmahdollisuudet ja eri palvelut nähtiin erityisen hyvinä. Suomessa eläminen nähtiin helppona, mutta vaikeuksia toi erityisesti se, kun sukulaiset ja läheiset ihmiset ovat lähtömaassa. Uuden kulttuurin ja uuden elämän aloittaminen Suomessa oli tuonut muutoksia monen äidin elämään, mutta niiden nimeäminen oli hankalaa.

Kyselyssä selvitettiin, kuinka käsityksiä äitiydestä on jouduttu muuttamaan. Vastaajista puolet oli sitä mieltä, että ei ole joutunut muuttamaan käsityksiään äitiydestä Suomessa. Puolet äideistä kertoi, että ovat muuttaneet omia käsityksiään Suomessa. Erityisesti kulttuurierot ovat vaikuttaneet siihen, kuinka uudessa maassa elää. Yksi vastaaja kiteytti ajatuksen muutoksesta: *”Maassa maan tavalla”*. Muutama vastaaja oli sitä mieltä, että Suomessa ei saa lyödä lapsia tai huutaa heille. Lasten fyysisestä kurittamisesta nousi esille Suomessa toimiva lastensuojelu, jota ehkä hieman pelätäänkin. Etenkin afrikkalaiset olivat tyytyväisiä siihen, että heillä on ollut mahdollisuus toimia kotiäitinä, toisin kuin lähtömaassa lapsen syntymän jälkeen on ryhdyttävä heti työntekoon.

Kuvassa 6 on kuvattu äitien kokemukset siitä, onko heillä ollut vaikeaa ymmärtää omia lapsiaan, jos he ovat oppineet suomen kieltä nopeammin kuin äiti. Vasta muutaman vuoden Suomessa asuneiden äitien mielestä haastetta oli siinä, kun lapsi on oppinut puhumaan suomen kieltä nopeammin. Monta vuotta Suomessa asuneet äidit ovat jo oppineet suomen kieltä niin hyvän, etteivät ehkä muista sen olleen aikoinaan vaikeaa.



KUVA 7. Lapsen ymmärtämisessä on vaikeuksia kielen takia

Noin puolet äideistä kertoi puhuvansa lastensa kanssa suomen kieltä sekä omaa äidinkieltä. Pelkästään omaa äidinkieltään puhui 35 % äideistä ja 11 % puhui vain suomen kieltä. Kaksi äitiä sanoi puhuvansa jotain muuta kieltä kuin suomea tai omaa äidinkieltä.

7.4 Kieli ja palvelut

Taulukossa 1 on kuvattu Likert-asteikon vastauksia kielestä ja palveluista. Ohjausta ja neuvontaa palveluista ja työmahdollisuuksista oli saanut moni vastaajista, eikä Suomessa asuttu aika vaikuttanut vastauksiin. Avun hakeminen eri palveluista oli vaikeaa vasta muutamia vuosia Suomessa asuneille. Pitkään Suomessa asuneet olivat jo oppineet palvelujärjestelmää ja tiesivät mistä apua saa. Neuvolasta oli saatu tarpeeksi tukea. Äidit, jotka eivät olleet synnyttäneet Suomessa, olivat vastanneet kyseiseen kohtaan: Ei samaa eikä eri mieltä.

TAULUKKO 1. Kokemuksia kielestä ja palveluista

	1 Täysin samaa mieltä	2 Osittain samaa mieltä	3 Ei samaa eikä eri mieltä	4 Osittain eri mieltä	5 Täysin eri mieltä	Yhteensä
Suomen kielen oppiminen on ollut vaikeaa	11	3	0	2	1	17
Suomen kielen oppiminen on tärkeää	15	2	0	0	0	17
Olen saanut ohjausta ja neuvontaa palveluista ja työmahdollisuuksista	9	3	2	1	2	17
Osaan hakea apua eri palveluista	11	3	1	1	1	17
Olen saanut neuvolasta tarpeeksi tukea äitinä olemiseen	8	2	7	0	0	17
Olen saanut tukea päiväkodin/koulun työntekijöiltä	12	3	2	0	0	17
Pidän päiväkodin/koulun kanssa tehtävää yhteistyötä tärkeänä	13	2	1	1	0	17

Likert-asteikossa vastaukset olivat hyvin yhtenäisiä kansalaisuudesta, maahanmuuttoaikasta tai maassa asutusta ajasta riippumatta. Avun hakeminen eri palveluista oli ainut kohta, jossa Suomessa asuttu aika vaikutti vastaustuloksiin (Taulukko 2). Yli seitsemän vuotta asuneet olivat sitä mieltä, tietävät mistä apua saa. Kotoutumisen alkuvaiheessa palvelut näyttävät sekavina ja voi mennä monta vuotta, ennen kuin oppii mistä apua erilaisiin tarpeisiin voi hakea.

TAULUKKO 2. Avun hakeminen palveluista

Osaan hakea apua eri palveluista	Olen asunut Suomessa:			
	1-3 vuotta (N=4)	4-6 vuotta (N=3)	7-10 vuotta (N=5)	Yli 10 vuotta (N=5)
1 Täysin samaa mieltä	0	1	5	5
2 Osittain samaa mieltä	2	1	0	0
3 Ei samaa eikä eri mieltä	0	1	0	0
4 Osittain eri mieltä	1	0	0	0
5 Täysin eri mieltä	1	0	0	0

7.5 Sopeutuminen ja sosiaaliset suhteet

Taulukossa 3 on kuvattu äitien kokemuksia sopeutumisesta Suomeen sekä sosiaalisten suhteiden merkitystä. Suomessa asuttu aika vaikutti siihen, olivatko äidit tunteneet yksinäisyyttä. Vähän aikaa Suomessa olleet kertoivat olevansa jokseenkin yksinäisiä.

TAULUKKO 3. Kokemuksia sopeutumisesta Suomeen

	1 Täysin samaa mieltä	2 Osittain samaa mieltä	3 Ei samaa eikä eri mieltä	4 Osittain eri mieltä	5 Täysin eri mieltä	Yhteensä
Olen sopeutunut hyvin Suomeen	14	3	0	0	0	17
Minulla on ystäviä Suomessa	13	2	0	1	1	17
Olen ollut yksinäinen Suomessa	1	3	2	3	8	17
Pidän yhteyttä lähtömaani sukulaisiin ja ystäviin	9	5	1	2	0	17
Olen opettanut lapsilleni omaa kulttuuriani (kieli, tavat, perinteet...)	13	0	3	1	0	17

Haluan toimia äitinä samalla tavalla kuin äidit suomalaisessa kulttuurissa	5	5	3	1	3	17
Omallalla kulttuurillani on suuri merkitys siinä, kuinka toimin äitinä	10	2	3	1	1	17

7.6 Millainen on hyvä äiti?

Avoimeen kysymykseen hyvästä äidistä vastasi jokainen vastaaja. Vastaajien mielestä hyvä äiti on sellainen joka rakastaa lasta ja viettää tarpeeksi aikaa lapsensa kanssa. Äidin tulee olla rauhallinen ja kärsivällinen. ”*Jaksaa ottaa vastaan kiukun ja surun ilman omaa hermostumista*”. Vastaajien mielestä hyvä äiti osaa auttaa ja tukea lapsia ja mahdollistaa lapsen opiskelun. Hyvä äiti huolehtii hyvinvoinnista ja on ymmärtäväinen ja luottavainen.

Vastaajien mielestä hyvä äiti opettaa lapset kunnioittamaan muita ihmisiä ja myös äidin tulisi kunnioittaa lastaan. Etenkin afrikkalaiset äidit näkivät kunnioituksen erityisen tärkeänä asiana. Äidin tulisi myös opettaa lapsille omaa kulttuuria ja asettaa lapsille rajoja.

Joka auttaa lapset kasvamaan ja tuki heidän koko heidän elämäänsä, rakastaa ehdoitta.

Kuuntelevainen > viettää paljon aikaa lapsen kanssa. Ystävällinen, huumorintajuinen, ei humalassa lapsen nähden.

Hyvää äiti on huolehtivainen ja rakastava, mutta myös muista aseta lapsille rajoja. Rakkaus+rajat.

Lopuksi kysyttiin vielä, mitä muuta vastaajat haluaisivat sanoa äitinä olemisesta Suomessa. Avoimeen kysymykseen vastasi yhteensä 11 äitiä. Vastauksissa korostui etenkin se, että Suomessa on erittäin hyvä olla äiti. Tutkimustulosten perusteella jokaisessa kulttuurissa ajatukset hyvästä äitiydestä ovat melko samanlaisia. *Äiti on äiti jokaisessa kulttuurissa.*

Olen iloinen kun olen asunut äitinä Suomessa, koska täällä sinun ei tarvitse huolehtia lasten turvallisuudesta ja opiskelu asioista. Täällä äidit ovat myös turvassa ja voit saavuttaa unelmiasi. Lapset ovat elämäni suola ja valoa. Heidän vuokseen jaksan huonoinakin päivinä. Heidän menestystä saan energiaa. Lapsiltani oppinut paljon paljon mm elä

hetki ja päivä kerrallaan. Nauti tästä hetkestä. Suomessa äitinä haluan korostaa että kieltä tarvitaan palveluissa. Lasten vuoksi osattava suomenkieltä, koska äidit joutuvat tekemisiin päiväkodin, koulun ja terveydenhoidon kanssa. Kieli on menestys avain. Kiitos.

Vanhemmat vois vietä aika enemmän lasten kanssa.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli selvittää Mikkelin maahanmuuttajaäitien kokemuksia äitiydestä uudessa maassa. Tutkimuksen mukaan maahanmuuttajaäidit olivat tyytyväisiä asuessaan Suomessa. Kulttuuriin sopeutuminen oli tuonut haasteita monille äideille, mutta vuosien saatossa kahden kulttuurin yhdistäminen ei ole enää ollut niin vaikeaa kuin aluksi. Yli seitsemän vuotta Suomessa asuneet äidit eivät nähneet elämänsä enää niin vaikeana Suomessa kuin alle seitsemän vuotta asuneet. Suurimmalla osalla vastaajista oli työ- tai koulupaikka, joka vaikutti todennäköisesti positiivisesti elämäntilanteeseen ja ajatuksiin tämän hetkisestä elämästä. Alitolppa-Niitamon tutkimuksen mukaan (2005) työ onkin monille maahanmuuttajille tärkeämpi asia kuin suomalaisille.

Vastaukset olivat pääpiirteittäin melko yhtenäisiä, mutta jokaisella äidillä oli myös paljon yksilöllisiä kokemuksia kotoutumisesta. Liamputtong toteaa tutkimuksessaan (2001, 199.), että äitiyden kokemukset vaihtelevat suuresti eri kulttuureissa ja erilaisessa ympäristössä. Tutkimustietoon peilaten myös tämä tutkimus vahvistaa sitä tietoa, että jokainen äiti kotoutuu uuteen maahan hyvin eritavoin.

Toisena tutkimuskysymyksenä oli selvittää maahanmuuttajaäitien mahdollisia haasteita uudessa maassa. Suomen kielen osaamattomuus näyttäytyi vastauksissa jatkuvasti. Kielen oppiminen nähtiin vaikeana, eikä kymmenessä vuodessakaan suomen kielen taito ollut niin hyvä, kuin ehkä haluttaisiin sen olevan. Ohjeita oli vaikea ymmärtää ja lapsen kasvatuksesta ei ollut pystytty puhumaan kunnolla. Suomen kielen oppimisen tärkeys nousee esille monissa eri tutkimuksissa. Kielen oppiminen nähdään erityisen tärkeänä kotoutumisessa. Ilman yhteistä kieltä on mahdotonta saada tukea eri palveluista ja kommunikointi muiden ihmisten kanssa on vaikeaa.

Yhtenä haasteena olivat myös kulttuurin asettamat raamit. Arvot ja erilaiset käytänteet Suomessa olivat vastaajille haasteellisia. Tärkeänä pidettiin oman kulttuurin säilyttämistä, joka hyvässä kotoutumisessa on oleellista. Suuri kysymys uuteen kulttuuriin sopeutumisessa näyttöytyy olevan tasapainon löytäminen suomalaisen kulttuurin ja oman kulttuurin välillä. Vastauksissa nousi esille muun muassa lasten kurittaminen, joka Suomessa ei kuulu osaksi lasten kasvatusta. Lasten kurittaminen fyysisesti näyttöytyy olevan monille maahanmuuttajille kulttuurissa opittu ja sisäistetty tapa, josta voi olla hyvinkin vaikea päästä pois. Vanhemmat eivät ehkä tiedä muuta tapaa, jolla lapsia voitaisiin rangaista.

Maahanmuuttajaäitien arki Suomessa näyttöytyi kiireisenä ja haastavana. Monilapsisten perheiden äidit olivat väsyneitä ja uupuneita. Liamputtongin tutkimuksen mukaan (2006, 31) äitiys uudessa maassa voi tuoda psyykkisiä ja fyysisiä ongelmia äideille, koska erilainen elämäntapa yhdistettynä ulkopuolelta tulevaan paineeseen voi saada vanhemmat stressaantuneiksi. Kriston mukaan (2012) maahanmuuttajaäitien uupuminen oli johtunut lasten jatkuvasta hoitamisesta ja suomen kielen osaamattomuudesta. Nämä kaksi asiaa nousevat myös tutkimuksessani selvästi esille. Erään äidin syynä uupumiseen oli oman ajan puuttuminen. Perheen tarpeista huolehtiminen yhdistettynä myös omaan koulunkäyntiin nähtiin haastavana.

Muutamat vastaajat nostivat vastauksissaan esille myös tulkin tarpeen, joka olisi erityisen tärkeä asioidessaan eri palveluissa. Äidit olivat joutuneet pärjäämään usein ilman tulkkia. Kotoutumisen edistämisen lain 1. luvun 5.§:n mukaan viranomaisten pitäisi huolehtia maahanmuuttajan tulkkauksesta, jotta maahanmuuttaja ymmärtää asian niin kuin pitää (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010).

Kolmas tutkimuskysymys keskittyi maahanmuuttajaäitien saamiin tukimuotoihin. Tarkoituksena oli selvittää, millaista apua ja tukea maahanmuuttajaäidit ovat Suomessa saaneet. Tutkimuksen mukaan ohjausta ja neuvontaa palveluista ja työmahdollisuuksista oli saatu riittävästi. Etenkin pitkään Suomessa asuneet äidit tiesivät, mistä apua tarvittaessa saa. Suurin osa vastaajista oli saanut tarvitsemaansa apua maahanmuutto-toimistosta sekä päiväkodista ja koulusta. Koulun ja päiväkodin yhteistyön tärkeyttä korosti myös Säävälä tutkimuksessaan (2013, 119), jossa todettiin vanhempien tyytyväisyys koulun kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Monikulttuurikeskus Mimosa sekä terveyskeskus tai neuvola olivat myös tärkeitä äideille.

Ystäviltä ja perheeltä tukea oli saatu jonkin verran, mutta hyvin vähän, verraten edellisiin. Vain kolme vastaajaa oli saanut tukea sukulaisiltaan, johtuen varmasti siitä koska sukulaiset eivät asu Suomessa. Apua oli saatu myös omalta lapselta, Kelasta ja sosiaalitoimistosta. Kaikki paitsi yksi vastaajista oli saanut apua ja tukea eri palveluista. Erkintalon tutkimuksessa (2012, 55–58) todettiin, että sosiaaliset suhteet sekä Suomessa että lähtömaassa ovat erityisen tärkeitä jaksamista takia. Tutkimuksessa moni äiti vastasi pitävänsä yhteyttä lähtömaassa asuviin läheisiin ja myös Suomesta oli saatu melko hyvin ystäviä. Vastauksissa esille nousivat myös luonteen piirteet, jotka vaikuttavat siihen, kuinka kotoutumisen haasteet nähdään. Oma iloinen ja positiivinen asenne elämään oli tärkeää, mikä nousi myös Erkintalon (2012) tutkimuksessa esille.

9 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimuksessa tulee ottaa huomioon eettiset kysymykset sekä ihmisarvon kunnioittaminen. Tutkimuksessa täytyy suojata jokaisen tutkittavan yksityisyys eikä ketään saa pakottaa tutkimukseen. (Hirsjärvi ym. 2009, 25.) Tutkimuksessa tietoon tulee muun muassa vastaajien kansalaisuus, ikä ja lasten lukumäärä, joiden perusteella henkilöt voisi tunnistaa helposti. Vastausten analysoinnissa olikin tärkeää se, että tulokset esitetään siten, ettei ketään yksittäistä henkilöä voi tunnistaa.

Tutkimukseen osallistuneiden yksityisyys otettiin huomioon koko opinnäytetyöprosessin ajan. Kyselylomakkeita hallussaan pitivät työelämäkumppanit, jotka toteuttivat tutkimusta sekä tutkija itse, joka analysoi vastaukset. Opinnäytetyön valmistuttua, vastauslomakkeet hävitettiin.

Tutkimuksessa tuli ottaa huomioon tutkittavien kulttuuriset erot. Tutkittavien henkilöiden kulttuurinen tausta vaikuttaa siihen, miten aineiston keruuseen suhtaudutaan sekä kuinka he ymmärtävät kysymykset. Tutkimusta tehdessä tulee ottaa huomioon se, että kaikki ymmärtäisivät tutkimuksen ja kykenisivät vastaamaan kysymyksiin todenmukaisesti. Tutkittavien henkilöiden taustat voivat vaikuttaa tuloksiin. Usein todellisen mielipiteen ja tunteen ilmaiseminen ilman omaa äidinkieltä on mahdotonta. Eettisesti onkin tärkeää, että tutkimuksessa jokaisella on samat mahdollisuudet. (Mäkinen 2006, 103–

106.) Eettisyyteen perustuen kyselylomake oli vain suomen kielellä. Vastausten perusteella kysymykset oli ymmärretty melko hyvin, mutta etenkin strukturoitujen kysymysten ymmärtämisestä ja luotettavuudesta ei voi olla täysin varma.

Kysely oli tehty niin, ettei kulttuuri- tai koulutustaustan pitäisi vaikuttaa tulosten luotettavuuteen. Jokaisella vastaajalla oli mahdollisuus vastata kysymyksiin omien kokemustensa pohjalta ja kysymykset olivat melko yksinkertaisia. Jos kysymystä ei ymmärretty, sai siihen selvennystä. Tässä oli kuitenkin tärkeää, ettei vastaajaa johdateltu mihinkään tiettyyn vastaukseen. Kyselylomakkeiden täyttö oli sujunut melko hyvin. Pari työntekijää toteuttivat informoituja kyselyjä, jolloin samankaltaisuus avunannossa säilyi.

Tutkimuksesta rajautui pois monet äidit heikon kielitaidon takia. Tämän takia tutkimukseen ei saatu montaa äitiä, jotka ovat vasta muuttaneet Suomeen. Kotoutumisen alkuvaiheessa olevilla äideillä ongelmat voisivat näyttäytyä hyvin erilaisina. Monilla maahanmuuttajaäideillä on suuria vaikeuksia juuri muutaman ensimmäisen vuoden aikana. Olisi tärkeää kuulla myös lähiaikoina Suomeen muuttaneiden äitien mielipiteitä ja kokemuksia. Tällöin mahdollistuisi myös tarkempi vertailu kotoutumisen alkuvaiheessa sekä monien vuosien jälkeen. Tutkimuksessa suomen kielen taidottomien äitien ottaminen tutkimukseen oli mahdotonta, sillä tulkkiin ei ollut mahdollisuutta.

10 POHDINTA

Tutkimuksen suunnittelu alkoi syyskuussa 2015. Ajatukset ja suunnitelmat muuttuivat jonkin verran matkan varrella. Teoriatiedon valossa tutkimusongelmat selkenivät ja ajan kanssa viitekehys rajautui hyvin ja oli lopuksi yhtenevä tutkimuksen kanssa. Teoreettinen viitekehys valmistui tammikuussa 2016. Tutkimusosuus toteutettiin maaliskuussa 2016. Tutkimus onnistui suunnitelmien mukaan. Vastauksia saatiin tavoitteellinen määrä ja vastausten kattavuus ylitti odotukset. Pääosin kaikkiin kysymyksiin oli vastattu ja yllätykseksi avoimiin kysymyksiin oli paneuduttu ja vastattu hyvinkin monipuolisesti ja tarkasti, ei vain yhdellä sanalla. Vastausten analysointi tapahtui maaliskuussa ja opinnäytetyö valmistui huhtikuun alussa.

Koko opinnäytetyöprosessi eteni melko sujuvasti, ilman suurempia ongelmia ja asettamani aikataulun mukaisesti. Työelämäkumppaniin oli hyvä yhteys koko ajan. Tapasimme monia kertoja ja jaoinme ajatuksia ja ideoita tutkimukseen liittyen. Tutkimusluvan (Liite 1) saaminen venyi monta kuukautta, joka meinasi hidastaa työn etenemistä. Oma mielenkiinto aihetta kohtaan oli suuri, joten motivaatio työn tekemiseen oli koko ajan hyvä.

Aineistonkeruumenetelmänä oli kyselylomake, joka osoittautui ihan hyväksi ja toimivaksi menetelmäksi. Lomakkeen kokoaminen oli haastavaa, sillä siinä täytyi ottaa huomioon niin paljon erilaisia asioita. Tärkeää oli saada lomakkeesta mahdollisimman yksinkertainen, jotta kaikki vastaajat ymmärtäisivät kysymykset. Kysymyksiä laatiessa tuli myös miettiä, voiko vastaaja ymmärtää kysymyksen väärällä tavalla. Kysymykset eivät saaneet olla johdattelevia jonkin tietyn tyyppiseen vastaukseen, joka teki kysymysten asettelusta haastavaa. Kyselylomakkeen tekemiseen meni odotettua enemmän aikaa. Kyselylomakkeen avulla vastauksia saatiin useita, mutta monet vastauksista olivat melko pintapuolisia. Kuitenkin jo suunnitteluvaiheessa tiedossa oli, että vastauksista ei tule kovinkaan tarkkoja ja syvällisiä. Tarkoituksena oli ennemminkin saada kokonaiskuva äitien kokemuksista, jossa onnistuttiin hyvin. Kyselylomake menetelmänä mietitytti hyvin paljon. Haastattelu olisi ollut varmempi menetelmä, jolloin olisi pystynyt varmistamaan, että kysymys on ymmärretty ja tarvittaessa olisi voinut esittää tarkempia kysymyksiä.

Tutkimustulosten analyysissä oli tarkoitus vertailla tuloksia kansalaisuuksittain, maahanmuuttolupien perusteella sekä Suomessa asutun ajan perusteella. Vertailu ei onnistunut niin hyvin, kuin oli ajateltu. Tulokset olivat hyvin samansuuntaisia toistensa kanssa, jolloin aihetta vertailuun ei löytynyt. Suurempi vastaajamäärä olisi voinut mahdollistaa vertailun, jos erot olisivat nousseet siinä tapauksessa selkeämmin esille.

Opinnäytetyön tutkimuksessa saatiin vastauksia kaikkiin tutkimuskysymyksiin. Tutkimustulokset olivat samansuuntaisia aikaisempien tutkimusten kanssa siinä, että maahanmuuttajat tarvitsevat kotoutumiseen paljon erityistä tukea. Kotoutumisprosessi todettiin tutkimuksessa pitkäksi prosessiksi niin kuin aikaisemmissa tutkimuksissakin on todettu. Tuloksista kuitenkin näkee sen, että kotoutuminen on yksilöllinen prosessi ja jokainen maahanmuuttaja kokee kotoutumisen uuteen maahan eri tavoin. Kieliongelmat, sosiaalisten suhteiden luominen sekä kulttuurierot olivat suurimmat haasteet, joita

maahanmuuttajaäideillä oli. Äidit olivat tyytyväisiä saamaansa palveluun ja heitä oli opastettu hyvin eri palveluiden toiminnasta sekä työmahdollisuuksista. Enemmän tukea haluttaisiin lasten hoitoon liittyvissä asioissa.

Tutkimustulokset antavat vastauksia vain hyvin pienestä määrästä maahanmuuttajaäitejä, joten tulosten yleistettävyys ei ole kovinkaan luotettava. Vastaajat olivat vain pieni osa Mikkelin maahanmuuttajista. Kyselytutkimuksessa on tärkeää, että vastaaja ymmärtää kysymykset, joten ketä tahansa maahanmuuttajaäitiä tutkimukseen ei voitu ottaa. Tutkimuksesta rajautui monia vastaajia pois heikon kielitaidon takia. Kaikkia maahanmuuttajaäitejä on myös mahdotonta tavoittaa.

Aineiston keräämiseen oli aikaa vain kaksi viikkoa, joka myös rajoitti vastausten saantia. Jos aikaa olisi pidennetty, vastauksia olisi varmasti saatu enemmän. Kuitenkin verratessa tuloksia teorian tietoon ja aikaisempiin tutkimuksiin tutkimuksessa nousseet asiat ovat yleistettävissä. Kotoutumiseen liittyvät haasteet ovat monilla maahanmuuttajilla hyvin samanlaisia, toisilla ne näyttäytyvät hyvin vahvasti kun taas toiset eivät edes ajattele muutosta haasteena tai ongelmana. Kotoutumiskokemus on kuitenkin aina yksilöllinen ja sopeutumiseen menevä aika vaihtelee paljonkin.

Aihetta olisi ollut hyvä rajata vieläkin paremmin. Aihe oli laaja, ja sitä pyrittiin alusta lähtien rajaamaan. Tutkimuksen tarkoituksena oli kuitenkin saada kokonaisvaltaista tietoa, joten liiallinen rajaaminen olisi estänyt sen. Tutkimus antoi tietoa maahanmuuttajien kanssa työskenteleville henkilöille sekä mahdollisia työkaluja työelämäkumppaneille. Mikkelin maahanmuuttajaäideistä aikaisempaa tutkimustietoa ei löytynyt, joten tutkimus antaa siltä osin uutta tietoa. Kaikki maahanmuuttotoimiston ja Mimosan asiakkaat olivat saaneet apua, tukea ja ohjausta työntekijöiltä, jonka voi ajatella hyvänä palautteena heidän tekemälleen työlle.

Jatkotutkimuksena kyseistä tutkimusideaa voisi käyttää useammassa kunnassa, jolloin vastauksia voisi saada paljon ja vertailu kuntien välillä onnistuisi. Mielenkiintoista olisi verrata tuloksia esimerkiksi Mikkelin maahanmuuttajien ja jonkun isomman kaupungin välillä. Jatkotutkimuksena voisi tehdä myös haastattelututkimuksen, jonka rajaisi johonkin tutkimuksessa esille nousseeseen ongelmaan, kuten lasten kasvatukseen eri kulttuureissa tai sosiaalisten suhteiden tärkeyteen. Lasten kasvatukseen liittyvässä tutki-

muksessa voisi käsitellä syvemmin eri kulttuurien tapoja kasvattaa lapsia. Kuten tässäkin tutkimuksessa esille nousi lasten kurittaminen fyysisesti sekä yhteys lastensuojeluun. Lastensuojelun asiakkaina on paljon maahanmuuttajataustaisia lapsia, jonka syitä voisi tutkia enemmänkin.

Tutkimusta tehdessä minulta kysyttiin useaan kertaan, miksi teen kyselyn vain äideille, enkä isille. Kyseistä tutkimusideaa voisi soveltaa tehtäväksi maahanmuuttajaisille. Maahanmuuttajaisillä voi olla stereotyyppisesti ajateltuna hyvinkin erilaiset ajatukset ja kokemukset isänä olemisesta ja etenkin vieraassa maassa isän ja äidin roolit voivat muuttua hyvinkin paljon.

LÄHTEET

- Achrén, Jonna & Leinonen, Satu. Maahanmuuttajäitien arjen haasteet. Oulun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87009/Achren_Jonna_Leinonen_Satu.pdf?sequence=1. Päivitetty 2014. Luettu 15.3.2016.
- Alitolppa-Niitamo, Anne, Fågel, Stina & Säävälä, Minna (toim.) 2013. Olemme muuttaneet -ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Kirjapaino Fram.
- Alitolppa-Niitamo, Anne 2005. Maahanmuuttajataustaiset perheet ja hyvinvoinnin edellytykset. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, Anne, Fågel, Stina & Söderling, Ismo (toim.) 2005. Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Väestöliitto. Vammalan kirjapaino Oy, 37–52.
- Alitolppa-Niitamo, Anne & Leinonen, Elina 2013. Perhe, nuoret ja maahanmuutto. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, Anne, Fågel, Stina & Säävälä, Minna (toim.) 2013. Olemme muuttaneet -ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Kirjapaino Fram.
- Anis, Merja 2013. Sosiaalityö ja maahanmuuttajat. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, Anne, Fågel, Stina & Säävälä, Minna (toim.) 2013. Olemme muuttaneet -ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Kirjapaino Fram, 147–161.
- Antila, Taru, Keränen, Tuovi, Ruskomaa, Leena & Torkkeli, Markus 2002. Näkökulmia äitiyteen. Löytöretki vanhemmuuteen -projekti. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto.
- Barton, Mirva 2007. Äitiys kahden kulttuurin välissä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveystieteiden opinnäytetyö. PDF-dokumentti. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/19176/TMP.objres.508.pdf?sequence=2>. Päivitetty 2007. Luettu 15.3.2016.
- Berg, Kristiina 2008. Äitiys kulttuurisina odotuksina. Väitöskirja. Väestöliitto. WWW-dokumentti. <http://doria32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/42524/diss2008berg.pdf?sequence=1>. Päivitetty 9.9.2008. Luettu 7.12.2015.
- Forsander, Annika 2007. Kotoutuminen sukupuolittuneille työmarkkinoille? Maahanmuuttajien työmarkkina-asema yli vuosikymmenen Suomeen muuton jälkeen. Teoksessa Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja (toim.) 2007. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Väestöliitto. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy, 312–334.
- Erkintalo, Henna 2012. Suomeen muuttaneiden äitien kokemuksia maahanmuutosta, äitiydestä ja tuesta. Pro-gradu -tutkielma. WWW-dokumentti. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/83514/gradu05869.pdf?sequence=1>. Päivitetty 2012. Luettu 7.12.2015.
- Heikkilä, Tarja 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Bookwell Oy.

- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Huttunen, Laura 2004. Kasvoton ulkomaalainen ja kokonainen ihminen: marginalisoiva kategorisointi ja maahanmuuttajien vastastrategiat. Teoksessa Huttunen, Laura, Jokinen, Arja (toim.) & Kulmala, Anna. Puhua vastaan ja vaieta. Neuvottelu kulttuurisista marginaaleista. Helsinki: Gaudeamus, 134–154.
- Infopankki 2015. Maahanmuuttajana Suomessa. WWW-dokumentti. <http://www.info-pankki.fi/fi/elama-suomessa/maahanmuuttajana-suomessa>. Päivitetty 13.8.2015. Luettu 9.2.2016.
- Ikäläinen, Sinikka, Martiskainen, Taina & Törrönen, Maritta 2003. Mangopuun juurelta kuusen katveeseen -asiakkaana maahanmuuttajaperhe. Vantaa: Dark Oy.
- Isosävi, Sanna & Kuittinen, Saija 2013. Vanhemmuus ja pienten lasten hoiva eri kulttuureissa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, Anne, Fågel, Stina & Säävälä, Minna (toim.) 2013, Olemme muuttaneet -ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammattillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Kirjapaino Fram, 78–95.
- Katvala, Satu 2001. Missä äiti on? Äitejä ja äitiyden uskomuksia sukupolvien saotossa. Jyväskylän yliopisto. Lievestuore: ER-Paino Ky.
- Koppa 2015. Jyväskylän yliopisto. Teemoittelu. WWW-dokumentti. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyyssimenetelmat/teemoittelu>. Päivitetty 10.4.2015. Luettu 5.4.2016.
- Kotouttaminen 2016. Työ- ja elinkeinoministeriön palvelu. WWW-dokumentti. www.kotouttaminen.fi. Ei päivitystietoa. Luettu 8.2.2016.
- Kristo, Päivi 2012. Kotiäitinä Vantaalla. Maahanmuuttajanaisten kotoutuminen. Diakonia ammattikorkeakoulu Helsinki. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/46439/Kristo_Paivi.pdf?sequence=1. Päivitetty 2012. Luettu 15.3.2016.
- Kuuskoski, Eeva 2002. Löytöretkellä äitiyteen. Teoksessa Lasten oikeuksien päivä 2002. Löytöretki äitiyteen. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Helsinki: Makeprint Oy, 2–4.
- Lainila, Lassi & Säävälä, Minna 2010. ”Jos äiti osaa maan kieltä, hän on kuin kotoaan” Mitä helsinkiläiset pienten lasten maahanmuuttajavanhemmat ajattelevat kielipinnoista? Väestöliitto. WWW-dokumentti. http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/79be9323-762d-4138-ac72-a9c20627fe5c/Opetusvirasto_A1-2010_%C3%A4itiyden_verkko.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=79be9323-762d-4138-ac72-a9c20627fe5c. Luettu 3.2.2016.
- Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101386>. Ei päivitystietoa. Luettu 21.1.2016.

- Liamputtong, Pranee 2001. Motherhood and the challenge of immigrant mothers: A personal reflection. *Families in society: The journal of contemporary human services* 2. 195–201. WWW-dokumentti. http://www.researchgate.net/publication/270399383_Motherhood_and_the_Challenge_of_Immigrant_Mothers_A_Personal_Reflection. Päivitetty 2001. Luettu 7.12.2015.
- Liamputtong, Pranee 2006. Motherhood and "moral career": Discourses of good motherhood among southeast Asian immigrant women in Australia. *Health care for women International* 1. 25–53. WWW-dokumentti. https://www.researchgate.net/publication/225574610_Motherhood_and_Moral_Career_Discourses_of_Good_Motherhood_Among_Southeast_Asian_Immigrant_Women_in_Australia. Päivitetty 14.3.2006. Luettu 8.12.2015.
- Maahanmuuttovirasto 2015. WWW-dokumentti. www.migri.fi. Päivitetty 2015. Luettu 28.11.2015.
- Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja (toim.) 2007. *Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ*. Väestöliitto. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Mäkinen, Olli 2006. *Tutkimusetiikan ABC*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Mölsä, Minna 2002. Voimaa ryhmästä. Teoksessa *Lasten oikeuksien päivä 2002*. Löytöretki äitiyteen. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Helsinki: Makeprint Oy. 51–53.
- Naciri, Maria 2011. Vanhempana vieraassa maassa -Maahanmuuttajavanhempien osallisuus Kouvolassa. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/25019/ONT%20korjaukset%20pdf.pdf?sequence=1>. Päivitetty 2011. Luettu 15.3.2016.
- Opetushallitus 2010. Monikulttuurinen kodin ja koulun yhteistyö. PDF-dokumentti. http://www.edu.fi/download/130188_Monikulttuurinen_kodin_ja_koulun_yhteisty_2010_-esite_OPH.pdf. Päivitetty 2010. Luettu 28.1.2016.
- Pakolaisapu 2005. Voimaa vertaistuesta. PDF-dokumentti. http://pakolaisapu.fi/arkisto/pdf/Kotimaan_Tyo/PDFs-Kasvokkain-Materiaalipankki/voimaa_vertaistuesta.pdf. Luettu 18.2.2016.
- Pointti 2011. Tervetuloa Mikkeliin! Opas maahanmuuttajille. PDF-dokumentti. https://www.esedu.fi/download/15234_Mikkelin_palveluopas_maahanmuuttajille_suomi.pdf. Luettu 2.12.2015
- Puska, Heidi & Ratinen, Marianne 2015. Maahanmuuttajanaisten kokemuksia kotoutumisesta ja näkökulmia Vaasassa tehtävään kotouttamistyöhön. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/91818/Puska_Heidi%20ja%20Ratinen_Marianne.pdf?sequence=1. Päivitetty 2015. Luettu 15.3.2016.
- Saloviin, Päivi 2016. Sähköpostikeskustelu 5.4.2016. Ohjaaja. Mikkelin maahanmuuttotoimisto.

Schubert, Carla 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, Anne, Fågel, Stina & Säävälä, Minna (toim.). Olemme muuttaneet -ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Kirjapaino Fram, 63–77.

Siltala, Pirkko 2002. Äitiys mahdollisuutena. Teoksessa Lasten oikeuksien päivä 2002. Löytöretki äitiyteen. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Helsinki: Makeprint Oy, 55–63.

Sisäministeriö 2016. Kotoutuminen. WWW-dokumentti. <https://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/kotoutuminen>. Päivitetty 2016. Luettu 24.1.2016.

Sosiaali- ja terveyslautakunta 2009. Mikkelin kaupungin kotouttamisohjelma. Word-dokumentti. <http://www.mikkelinseutusote.fi/index.php/maahanmuuttajapalvelut>. Päivitetty 9.9.2009. Luettu 23.1.2016.

Säävälä, Minna 2009. Naisia kotoutumassa Eurooppaan. WWW-dokumentti. <http://docplayer.fi/3912747-Minna-saavala-naisia-kotoutumassa-eurooppaan-vertailevan-femage-hankkeen-loppuraportti.html>. Helsinki: Väestöliitto. Päivitetty 2009. Luettu 24.1.2016.

Säävälä, Minna 2011. Perheet muuttoliikkeessä. Perustietoa maahan muuttaneiden kohtaamiseen. PDF-dokumentti. http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/030fb3c7fe23ef248dc6bd0da4d649e6/1452933883/application/pdf/2287072/perheet%20muuttoliikkeess%C3%A4_web.pdf. Helsinki: Väestöliitto. Päivitetty 2011. Luettu 24.1.2016.

Säävälä, Minna 2013, Maahanmuuttajakoti ja koulu yhteistyössä. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, Anne, Fågel, Stina & Säävälä, Minna (toim.). Olemme muuttaneet -ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Kirjapaino Fram, 117–113.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2016. WWW-dokumentti. <https://www.thl.fi>. Päivitetty 2016. Luettu 3.2.2016.

Tilastokeskus 2015. Maahanmuuttajat ja kotoutuminen. WWW-dokumentti. <http://stat.fi/tup/maahanmuutto/index.html>. Päivitetty 2015. Luettu 29.11.2015.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2014. Maahanmuuttajien kotouttaminen. WWW-dokumentti. https://www.tem.fi/tyo/maahanmuuttajien_kotouttaminen/. Päivitetty 1.12.2015. Luettu 9.2.2016.

Valtioneuvosto 2015. Ratkaisujen Suomi. Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015. PDF-dokumentti. http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netsti.pdf/801f523e-5dfb-45a4-8b4b-5b5491d6cc82. Päivitetty 29.5.2015. Luettu 21.1.2016.

Varjonen, Sirkku 2007. ”Enemmän on ollut valoisia puolia” Maahanmuutto osana elämäntarinaa. Teoksessa Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja (toim.) 2007. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Väestöliitto. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy, 147–162.

Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Zechner, Minna 2007. Maahanmuuttajaäitien näkemyksiä ja kokemuksia päivähoitosta ja koulusta palveluina. Teoksessa Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja (toim.) 2007. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Väestöliitto. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy, 245–265.

Mikkeli
Perhepalveluiden johtaja
Muut päätökset

Ote viranhaltijapäätöksestä
04.04.2016

1 (2)
§ 1

MliDno-2016-752

Tutkimusluvan myöntäminen Sosionomi (amk) opiskelija Tuuli Toivaselle

Mikkelin ammattikorkeakoulussa Sosionomiksi (amk) opiskeleva Tuuli Toivanen on pyytänyt 14.1.2016 päivätyllä tutkimuslupahakemuksella tutkimuslupaa opinnäytetyötä varten.

Tuuli Toivanen on ilmoittanut, että työn tarkoituksena on selvittää Mikkelin alueen maahanmuuttajaäitien kokemuksia äitiydestä ja siihen liittyvistä haasteista uudessa maassa. Opinnäytetyön yhteistyötahoina toimivat Mikkelin maahanmuuttotoimisto sekä Monikulttuurikeskus Mimosa ry.

Päätöksen peruste

Sosiaali- ja terveystoimen tuotantolautakunnan toimintasääntö.

Päätös

Myönnän sosionomi (amk) opiskelija Tuuli Toivaselle tutkimusluvan opinnäytetyön tekemistä varten 14.1.2016 päivätyn hakemuksen mukaisesti.

Tiedoksi

Tuuli Toivanen, Johanna Will-Orava

Allekirjoitus



Johanna Will-Orava, Perhepalveluiden johtaja

Nähtävänä 11.4.2016

Mikkeli
04.04.2016



Susanna Heikkonen
toimistos sihteeri

Tiedoksianto asianosaiselle

Toivanen Tuuli, Will-Orava Johanna

Hei!

Olen sosionomiopiskelija Mikkelin ammattikorkeakoulusta ja teen opin-
näytetyötäni Mikkelin maahanmuuttotoimistolle ja Monikulttuurikeskus
Mimosalle. Työni aiheena on Mikkelin maahanmuuttajaäitien kokemuk-
set äitiydestä.

Toivon, että vastaat kyselyyn ja kerrot avoimesti kokemuksistasi. Vas-
taukset käsitellään nimettöminä ja vastauslomakkeet hävitetään tutkimuk-
sen päätyttyä keväällä 2016. Jokainen vastaus on tärkeä.

Kiitos ajastasi ja vastauksistasi

Tuuli Toivanen

Kysely Mikkelin maahanmuuttajaäitien äitiyden kokemuksista Suomessa

Tämän kyselyn tavoitteena on selvittää kokemuksiasi äitiydestä ja siihen liittyvistä asioista maahanmuuttajana.

Vastausohjeet:

Vastaa kysymyksiin valitsemalla oikea tai mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto (x) tai kirjoita vastaus sitä varten tarkoitettuun tilaan. Lue ennen vastaamistasi koko kysymys.

1. Ikä:

- | | |
|---|--|
| <input type="checkbox"/> Alle 20 vuotta | <input type="checkbox"/> 36–40 vuotta |
| <input type="checkbox"/> 20–25 vuotta | <input type="checkbox"/> 41–45 vuotta |
| <input type="checkbox"/> 26–30 vuotta | <input type="checkbox"/> 46–50 vuotta |
| <input type="checkbox"/> 31–35 vuotta | <input type="checkbox"/> Yli 50 vuotta |

2. Kansalaisuus: _____

3. Olen asunut Suomessa:

- | | |
|-------------------------------------|--|
| <input type="checkbox"/> 1–3 vuotta | <input type="checkbox"/> 7–10 vuotta |
| <input type="checkbox"/> 4–6 vuotta | <input type="checkbox"/> Yli 10 vuotta |

4. Tulin Suomeen:

- | | |
|---|--|
| <input type="checkbox"/> Töihin | <input type="checkbox"/> Turvapaikanhakijana |
| <input type="checkbox"/> Opiskelemaan | <input type="checkbox"/> Kiintiöpakolaisena |
| <input type="checkbox"/> Perheen yhdistämisen takia | <input type="checkbox"/> Muu, mikä? _____ |

5. Olen tällä hetkellä:

- | | |
|-------------------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> Työssä | <input type="checkbox"/> Lasten kanssa kotona |
| <input type="checkbox"/> Opiskelija | <input type="checkbox"/> Muu, mikä? _____ |
| <input type="checkbox"/> Työtön | _____ |

6. Olen opiskellut itselleni jonkin ammatin:

- | |
|---|
| <input type="checkbox"/> Kyllä, ammatti on: _____ |
| <input type="checkbox"/> En |

7. Minulla on:

- | | |
|--|---|
| <input type="checkbox"/> Yksi (1) lapsi | <input type="checkbox"/> Neljä (4) lasta |
| <input type="checkbox"/> Kaksi (2) lasta | <input type="checkbox"/> Viisi (5) lasta |
| <input type="checkbox"/> Kolme (3) lasta | <input type="checkbox"/> Yli viisi (5<) lasta |

8. Lasten iät: _____

9. Siviilisääty (Olen tällä hetkellä):

- | | |
|---|--|
| <input type="checkbox"/> Naimisissa/avioliitossa | <input type="checkbox"/> Seurustelen (eri osoitteet) |
| <input type="checkbox"/> Avoliitossa (yhdessä asuminen) | <input type="checkbox"/> Eronnut |
| <input type="checkbox"/> Naimaton | <input type="checkbox"/> Leski (mieheni on kuollut) |

10. Olen synnyttänyt yhden tai useamman lapseni Suomessa:

- | | |
|--------------------------------|-----------------------------|
| <input type="checkbox"/> Kyllä | <input type="checkbox"/> En |
|--------------------------------|-----------------------------|

ÄITINÄ SUOMESSA

11. Oletko kokenut ongelmia/vaikeuksia äitinä Suomessa? Jos olet, minkälaisia?

12. Olen saanut tarvittaessa apua/tukea (Voit valita monta vaihtoehtoa):

- | | |
|--|--|
| <input type="checkbox"/> Maahanmuuttotoimistosta | <input type="checkbox"/> Perheeltä |
| <input type="checkbox"/> Mimosasta | <input type="checkbox"/> Jostain muualta, mistä? _____ |
| <input type="checkbox"/> Neuvolasta/terveyskeskuksesta | |
| <input type="checkbox"/> Päiväkodista/koulusta | <input type="checkbox"/> En ole saanut apua |
| <input type="checkbox"/> Sukulaisilta | |
| <input type="checkbox"/> Ystäviltä | |

13. Haluaisin enemmän tukea ja apua äitiyden vaikeuksiin/ongelmiin:

Kyllä. Millaista tukea?

En

14. Oletko säilyttänyt oman kulttuurin tapoja Suomessa? Jos olet, mitä? (Voit valita monta vaihtoehtoa)

Ruokakulttuuri

Uskonto

Lasten kasvatus

Sukulaisten tärkeys

Oma kieli

Joitain muita, mitä? _____

15. Tasapainon löytäminen kahden kulttuurin välillä on ollut vaikeaa:

Kyllä, miksi?

Jonkin verran/vähän, miksi?

Ei

16. Miten elämäsi äitinä on muuttunut Suomessa asumisen aikana?

17. Olen joutunut muuttamaan omia ajatuksiani äitiydestä ja lasten kasvatuksesta Suomessa:

Kyllä, miksi?

En

18. Minulla on/on ollut ongelmia ymmärtää kielellisesti lastani, koska hän on oppinut suomen kieltä nopeammin kuin minä:

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

19. Puhun lasteni kanssa:

Suomen kieltä

Omaa äidinkieltä

Suomea ja omaa äidinkieltä

Jotain muuta kieltä, mitä? _____

Rastita (x) mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto

20. Kieli ja palvelut

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Suomen kielen oppiminen on ollut vaikeaa					
Suomen kielen oppiminen on tärkeää					
Olen saanut ohjausta ja neuvontaa palveluista ja työmahdollisuuksista					
Osaan hakea apua eri palveluista					
Olen saanut neuvolasta tarpeeksi tukea äitinä olemiseen					
Olen saanut tukea päiväkodin/koulun työntekijöiltä					
Pidän päiväkodin/koulun kanssa tehtävää yhteistyötä tärkeänä					

21. Sopeutuminen, sosiaaliset suhteet

	Täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Olen sopeutunut hyvin Suomeen					
Minulla on ystäviä Suomessa					
Olen ollut yksinäinen Suomessa					
Pidän yhteyttä lähtömaani sukulaisiin ja ystäviin					
Olen opettanut lapsilleni omaa kulttuuriani (kieli, tavat, perinteet...)					
Haluan toimia äitinä samalla tavalla kuin äidit suomalaisessa kulttuurissa					
Omalla kulttuurillani on suuri merkitys siinä, kuinka toimin äitinä					

22. Millainen on mielestäsi hyvä äiti?

23. Mitä muuta haluaisit sanoa äitinä olemisesta Suomessa?

KIITOS VASTAUKSISTASI!